

tribuna

L I S T S L O V E N S K I H Š T U D E N T O V

LETO XIII.

LJUBLJANA, SREDA, 30. X. 1963

ŠTEV. 20

DREVO, RESDA SMRT GLEDA IZ TVOJIH VEJ, KI JIH KOT GOLE, OBUPANE ROKE STEZAŠ PROTI NEBU BREZ SONCA — RES, DA JE OKROG TEBE ZAVEL ČAS SMRTI IN POČITKA, DA SO TI SOKOVI ZAMRLI — RES, DA JE VETER USODE ZANESEL TVOJE ROJSTNO SEME NA SAMOTO, DA NIMAŠ SOSEDA, S KATERIM BI SKUPAJ SAMOVALA — RES, DA BODO VIHARJI BUČALI IN SE BOSTA MRAZ IN SMRTNI PIŠ GNALA, DA TI UGASNETA ISKRO ŽIVLJENJA — TODA KLJUBUJ, DREVO!

ČAS BO ZOPET PRIŠEL, NA ŠIROKO ODPRL ZAPORNICE ŽIVLJENJA, DA BO PLJUSKNILO ČEZ ROB, SE POGNALO PO ŽILAH, PREŠERNO NABREKLO BO KLILU IN CVELO V VEJAH, KI BODO SPET PILE SONCE, IN VETER ŽIVLJENJA BO PRIPELJAL SEMENA, JIH VSADIL V TVOJO BLIŽINO. DREVO, NE POZABI, DA SI SIMBOL SMRTI SEDAJ LE ZATO, DA SE ŽIVLJENJE SPOČIJE. DREVO, NE POZABI, DA BO ŽIVO V TEBI SPET PREGNALO MRTVO.

Foto: P. Kolavčič

Doktorske metode

Od 3. aprila letos, ko je bil v Uradnem listu SFRJ objavljen zakon o strokovnih stopnjah in akademskih nazivih, je preteklo že dobrega pol leta. Vendar kaže, da se kljub času, ki »celi rane« med študenti medicine, še ni polegla globoka in nena- vadno vztrajna užaljenost zaradi »neza- slišane krivice«, ki se jim je dogodila za- radi tega, ker jim je »družba«, oziroma »zakonodajalec«, odvzela pravico do aka- demskega naziva »doktor«.

Da je to res, dokazuje tudi 11 tipkanih strani dolga »Pritožba in prošnja«, ki so jo proti koncu septembra letos absolventi in FO ZS medicine poslali tudi podpred- sedniku republike Aleksandru Rankoviču in predsedniku Zvezne skupščine Edvardu Kardelju.

V dolgovezni in slaboumno napisani »Pritožbi in prošnji«, iz katere se da raz- brati le infantilno željo, da bi postali spet »doktorji«, podpisniki tega »dokumenta« prosijo za osebno intervencijo naših naj- uglednejših osebnosti. Za intervencijo, ki je v bistvu poseg v normalni zakonodajni proces, to pa z motivacijo, da »ni bilo drugega načina in možnosti za upošteva- nje naših predlogov in pripomb na zakon«. To je verjetno edina nesporna točka do-

Nadaljevanje na 2. strani

Pred nami je Studentsko naselje z vsemi svojimi prebivalci, 700 fantov in čez 800 delet od osemnajstih do osemindvajsetih let. Čez 1500 usod in mnogim od teh bi- jejo zadnje ure. Začne ure pred di- plomo, s katero se bo začelo vse drugačnejše življenje, kot je bilo študentsko.

Počitek... predavanje... študij... In naslednje jutro se začarani krog ponavlja.

Danes znamo več kot včeraj in manj kot jutri.

Za tistimi, ki bodo za sabo zaprli vrata v bloku in odnesli ključe k vratarju, očiavnico pa k upravniku, bodo prišle nove mlade sile.

Študij pač normalno traja štiri leta...

Mnogo pa je študentov, ki jih različni dogodki zadržijo še kakšno leto več v Ljubljani.

In tudi v Naselju...

Letos je komisija za sprejem v študentske domove izdelala kriterije za sprejem novincev in kriterije za tiste študente, ki izpolnjujejo pogo- je za bivanje v študentskih domo- vih.

Mnogi študentje, ki se jim je v lanskem letu pri študiju zataknilo, so se mimo komisije, ki je spreje- mala študente v Naselje, previnili do ležišč v naseljskih posteljah. Absol- venti, ki jim je potekel absolventski staž, študenti, ki so na podlagi pri- poročil ostali v Naselju, čeprav ni- majo izpolnjenih študijskih obvezno- sti...

Komisija je sprejela 389 novincev, takoj se jih je vselilo 154...

Ostali čakajo na izpraznjena me- sta.

25. oktobra je potekel roč za pri- tožbe. Tisti, ki jim je Naselje poka- zalo vrata, so do tega datuma mo- rali oddati pritožbe zoper prvotne sklepe komisije za sprejem. Toda pritožb je prišlo mnogo manj kot je študentov brez pogojev in absol- ventov, ki ne ustrezajo kriterijem, po katerih bi se lahko ostali v Na- selju.

»Ne boste me spravili iz Naselja, ne,« je rekel absolvent strojništva M. S. To sta mu pritrdila tudi stroj- nik M. T. in absolvent elektroteh- nične fakultete iz četrtega bloka.

Tudi v Kolegiju je uprava imela nemalo sitnosti s tistimi, ki niso iz- polnili pogojev za bivanje. Nekateri najbolj drzni so tudi potem, ko je upravnik poledel milčnike, vzira-jali pri svojih odločitvah in preno- čevali v Kolegiju.

V Naselju v dnevnih sobah spijo na tleh novinci in stopski študent- je. V četrtem bloku jih je štirideset. Čaka jo, kdaj bodo drugi diploma- rali.

Čakajo in upajo, da kriteriji spre- jemne komisije ne bodo ostali le na papirju.

Ost tedna

Naseljaši so diskutirali o...

Skupščina koristnikov Študentskega naselja je kot vsako leto tudi tokrat odkrila mozaik problemov, ki so ali povsem novi ali pa za Naselje že arhaično stari.

Diskusija se je v začetku neupravičeno dolgo vrtela okoli takolimenovanega »moralnega problema«, ki kaže že toliko časa straši v Naselju, da je v vsakovrstnih govoricah in pisanjih dobil že kar zloglasen prizvok. Da pa to res ni glavni problem Naselja, je potrdilo živahno valovanje med prisotnimi, ko je nekdo načel problem »hrane, cen in standarda«.

Vsem je jasno, da je podražitev hrane v Naselju že sprejet sklep, ki ga ni moč spreminjati. S tem je bil spet prizadet študentovski standard, ki že dalj časa, vzporedno z rastjo cen, vztrajno drsi navzdol. Prišli smo že v kar absurden položaj. Režim današnjega študija zahteva od študenta, da se vpreže z vsemi silami vanj. Študij se je skrajšal od šest, sedem let, na štiri, pet let. Družbi so bila s tem prihranjena ogromna sredstva. Če pa bomo sedaj, ko se življenjski stroški večajo, puščali študenta v nemaru z njegovimi dohodki, ki so zadostovali pred tremi, petimi leti, tedaj se izpostavljam resni nevarnosti, da bo spet študij tisti, ki bo tako ali drugače utrpel škodo.

Študent se mora čutiti upravičenega, da od družbe zahteva subvencije. Kaj nam pomaga, če že nekaj let sem s tragičnim obrazom ugotavljamo, da nezadržno kopni odstotek študentov iz delavskih in kmečkih vrst v korist študentov iz uslužbenških in drugih, bolj situiranih slojev. Naši republiški organi bi morali v skladu s skrbno analizo, sedanjega materialnega stanja študentov ustrezno ukrepati. Tudi to bi bila politična akcija. In še kako pomembna!

Nepravilna pa je zahteva, da naj bo dotacija deležna menza sama. Zanj to niti ne bi bilo stimulativno. S tako pavšalno dotacijo bi podpirali vse študente ne glede na materialni položaj posameznikov. — Pri vsem tem pa je zanimivo to, da kljub precejšnji paniki, ki jo dvigamo okoli materialnega položaja študentov, socialno-ekonomska komisija pri UO ZŠJ trdi, da število vloženih prošenj za posojila in subvencije niti ni tako veliko.

Tudi letos je bilo na račun sprejemanja v Naselje izrečenih precej pikrih. Dejstvo pa je, da je bila letošnja sprejemna komisija v dokaj nezavidljivem položaju; toliko težav pri delu najbrž še ni imela nobena sprejemna komisija.

Vsa prejšnja leta so bili računi, kdo ostane v Naselju in kdo ne more ostati, jasni v glavnem že oktobra. Letos se je to pregledovanje študijskih pogojev neprijetno zavleklo. Vskladiti je bilo treba dva sistema sprejemanja: starega, centraliziranega, in novega, ki je bil letos prvič v preizkušnji. Vse kaže, da se bo sprejemanje po sistemu rang lestvic kljub nekaterim slabostim, ki jih je pokazalo, le obdržalo. Treba ga bo le še vestneje pretehtati in ga potem uvesti na vseh fakultetah.

Za svoj revolti nastop je skupščina izkoristila tudi »ceha« absolventov, ki so bili nedavno s sklepom postavljeni »na hladno«. Kljub vsem na videz tehtnim argumentom, ki so jih navajali v svojo obrambo, jih ne moremo podpreti. V svoji ozko srčnosti so pozabili primerjati svoj (resda ne lahek) položaj z dosti slabšim položajem številnih novincev, ki se ali stiskajo v kasarniški gneči v dnevnih sobah ali pa v Naselje sploh niso bili sprejeti.

Medtem ko je skupščina v Naselju načela v glavnem le probleme materialnega položaja študentov in sprejemanja v Naselje, pa so se študentje v Gerbičevi ulici v živahnih diskusijah ogrevali predvsem za »samosvojitev« doma. »Gerbičevci« so v mnogih zadevah tretirani kot srednješolski internat. Doseči želijo status študentskega doma, ki bi tudi upravno spadal pod Kuratorij študentskih domov in menz.

Skupščina v Naselju se je lotevala vrste vprašanj, ki so vsa živo povezana s splošnim življenjskim položajem našega študenta. Na zatožno klop je postavila tudi razne notranje nepravilnosti: od skrhane hišne discipline do večno dolgih vrst opoldne. Kot pa kaže udeležba na skupščini, ki se je ni udeležil niti vsak peti stanovalc, se vseh ti problemi ne tičejo. To je konec koncev tudi eden od problemov našega Naselja.

M. Tavčar

Direktor:
Halo! Kako, štipendijo hočete? Ali še ne veste, da imate sklad za študijske kredite?

Doktorske metode

Nadaljevanje s 1. strani

Kajti predstavniki »prizadetih« so bili neverjetno vztrajni pri trkanju na vrata in moledovanju za intervencijo skoro vseh za taka vprašanja pristojnih republiških organov, ki pa so — neverjetno, toda resnično — pokazali za predloge »prizadetih« popolno nerazumevanje. Ti pa kljub vztrajnosti vendarle niso bili dosledni: svojo »Pritožbo« so odposlali brez soglasja ali vsaj posvetovanja z Univerzitetnim odborom ZS, ki je, kot je znano (vsaj večini študentov), politični organ, ki predstavlja vse študente ljubljanske univerze in katerega (negativno) mnenje o zadevi bi vsekakor morali vsaj priložiti.

Poleg argumentov, ki bi jih z malo smisla za humor lahko opredelili kot »etimološke«, »vrednostne«, »historične« in »mednarodno komparativne«, kaže, da sami podpisniki imajo vendarle dva svoja argumenta za najmočnejša. Gre za vulgarno psihološko teorijo o tem, da je naziv »doktor« med preprostimi ljudstvom toliko ukoreninjen, da ima že »psihoterapevtski«. (In seveda s tem zvezani denarni) učinek in pa za originalno medicinsko teorijo o motivih, zaradi katerih je bil sprejet zakon. Navajamo dobesedno: »Sprejeti neki zakonski predpis z daleko-sežnimi posledicami za človeške odnose v nekem tako pomembnem in širokem poklicu, kot je sanitetski, samo zato, da bi preprečili obstoj zavisti pri študentih prava in pravnih, je linija najmanjšega odpora, ki se je je držala komisija, kateri je bila poverjena izdelava zakonskega predloga o akademskih nazivih.« In še: »Pravniki zavidajo zdravnikom zaradi na-

ziva doktorja splošne medicine, doktorji pa bi lahko zavidali pravnikom zaradi dejstva, da oni zavzemajo lepe in visoke položaje v državni upravi«. In tako naprej. ... Il tipkanih strani.

Zal tudi skupščini ZS medicine ni bilo prizaneseno s to neprijetno gonjo, ki so jo podprli celo z nekaj novimi »argumenti« in novo teorijo, ki jo je neki diskutant v prisposobi orisal takole: »Moja družina me je poslala študirat zato, da bi postal »dohtar«; vsi pričakujejo, da bodo imeli v družini »dohtarja« — sedaj pa bodo oni in jaz ogoljufani, zato ker bom samo zdravnik.« To je takolimenovana »pogodbena teorija«. Da pa ne bi dvomili v njegovo dobronamernost, je diskutant predhodno omenil, da bi bil pripravljen postati tudi »natakar v službi človeštva«, samo da bi mu to povedali še pred začetkom študija.

Ob vsem tem in tudi ob siceršnjem poteku skupščine, ki je ugotovila, da je bilo idejno in politično delo ZS medicine v preteklem letu najslabše na univerzi in ki se je le z eno diskusijo, ki pa ni našla odmeva, dotaknila reforme študija medicine, se pa vendar ne moremo povsem strinjati z mnenjem dekana fakultete prof. dr. Milčinskega, da je prava sreča, ker ni bilo na skupščini prisotnih več zunanjih gostov. To pa zato, ker nismo tako zavistni, kot mislijo o pravniki študentje medicine in bi tudi drugim privoščili tri ure prijetne zabave pri opazovanju res doktorskih metod, s katerimi nekateri zdravijo svoje malomeščanske in velikovaške komplekse.

Peter Jambreč

Študijski krediti in subvencije

Zamisel o kreditnem skladu, iz katerega bi se črpala sredstva za brezobrestne kredite študentom, ki nimajo zagotovljenih materialnih pogojev za študij, je stara že nekaj let. Že pred leti je ustanovljen sklad za absolventska posojila. Upravni odbor tega sklada je razpolagal s petimi milijoni. Po končanem študiju so morali koristniki vrniti celotno vsoto. Zanimanje, ki je bilo precejšnje, je poleg splošnih potreb pogojevalo osnivanje novega sklada, za katerega je sredstva zagotovili republiški Izvršni svet. Za prvo tromesečje letošnjega študijskega leta razpolaga sklad z 22 milijoni, razen tega pa bo po 5–6 milijonov razdeljenih v obliki subvencij. Pravilnik sklada je že sprejet.

Do rednega roka je socialno-ekonomska komisija pri UO sprejela preko 800 prošelj. To, že sedaj izredno veliko zanimanje (v Zagrebu je bilo približno v istem času odanih le okrog 300 prošelj) bi bilo nedvomno še večje, če bi bili informirani študentje o prednostih, ki jih zagotavlja kreditni sklad in o pogojih za dodeljevanje. Res je sicer, da so bili objavljeni oglasi v Delu in Tribuni in na oglasnih deskah fakultet, toda dejstvo je, da je večina študentov le malo vedela o pogojih, ki jih mora prosilec za kredit izpolnjevati, pa tudi socialni referenti po fakultetah jih niso mogli o tem informirati. Pomembno je, da je kredit brezobresten, da se posojilo vrača po progresivni lestvici, glede na povprečno oceno pri izpitih, in da je za kredit treba imeti poroka.

Tudi za sam pravilnik lahko velja ugotoviti, da je zaenkrat še nepopoln in da ga bo treba prikriti razme-

ram, ki se hitro spreminjajo. Primerno bi bilo dati pravilnik v javno razpravo, ker je zelo verjetno, da bo prišlo iz vrst koristnikov mnogo tehtnih spreminjevalnih predlogov.

Komisija že rešuje prošnje. Ker pa se bo delo nekoliko zavleklo, bodo prve subvencije in kredite dobili študentje od sredine do konca novembra. Tisti, ki so oddali prošnje v roku, ki je bil razpisan in jih bodo opremili z vsemi potrebnimi dokumenti, bodo dobili izplačano zaproseni znesek tudi za oktober. Komisija si bi prizadevala doseči isto tudi za študente, ki bodo prošnje oddali v naknadnem roku do 15. novembra. Upoštevati je treba namreč dejstvo, da je bilo v času, ko je bil razpisan redni rok za prošnje, mnogo študentov, ki so potrebni pomoči, odsotnih, zadržanih zaradi izpitov, stanovanja in podobno.

Zanimivo je, da so slovenski študentje najhitreje sprejeli kreditiranje za primerno obliko izboljšanja študentskega stančarja, povsod drugje v državi so bile diskusije o kreditu burnejše in z več prilogami. Najčesteje smo lahko zasledili pomislek, češ da bo za diplomanta, ki je komaj nastopil službo in mora zaradi tega urediti svoje življenjske pogoje — lahko da ima v tem času že družino — prevelika obremenitev plačevanja študijskega posojila, saj bo moral mnogo drugih stvari kupiti na obroke. Pomislek je nedvomno umesten, toda ob sedanjih pogojih za odplačevanje je nekoliko ublažen. Nekateri so navajali argument, da bo gospodarstvo, ki že sedaj posveča premalo pozornosti štipendiranju, izrabilo kredit kot kritje, kar bo imelo posledico zmanjšanja števila štipendistov. Od vseh pomislekov je slednji verjetno najbolj utemeljen in ga moramo upoštevati tudi sedaj, ko smo že napravili prvi odločen korak v kreditiranje.

Poudarjamo, da kreditiranje ni nadomestilo za štipendiranje — je in ostane le njegovo dopolnilo. Studentje nečemo, da bi gospodarske organizacije zaradi uveljavljanja kreditiranja opustile štipendiranje kot edini način za zagotovitev potrebnih kadrov.

Vsota 22 milijonov bo verjetno za prvo tromesečje zadostovala nujno pa bo, da se še zviša, kajti število interesentov se bo gotovo zelo povečalo. Le tako bo študijski kredit postal sredstvo, ki bo uredilo ob sedanjih cenah razmajano stanje študentskega kredita. Študijski kredit mora postati dostopen vsakomur, tudi tistim, na katere odpade, če razdelimo mesečne dohodke staršev s številom članov, 2000 dinarjev. Zapiranje pred naraščajočimi realnimi potrebami in sklicevanje na skromnost pomeni, izpostavlja se možnosti, da trpi tudi kvaliteta študija, saj študentje ne morejo kupovati prepotrebnih učnih pripomočkov, domače in tuje strokovne literature, ki je izredno draga. Prav gotovo pa bi bilo treba še zamisliti, ali 15 odstotkov od plače, kolikor je minimalno določenih za odplačevanje obrokov, le ni preveč, prav tako vprašanja, ali se študijski krediti ne bi mogli dodeljevati tudi brez poroka (kot na primer v Sarajevu). Razprava o pravilniku sklada bi nedvomno osvetlila še nekatere možnosti, ki bi kreditiranje še bolj približale širokemu krogu študentov. Tudi na mariborskih višjih šolah bi moral postati študijski kredit študentom prav tako dostopen kot v Ljubljani, saj so socialni pogoji ob nekoliko dražji hrani še težji, ob znatno povečanem številu rednih študentov pa bo postalo individualno subvencioniranje teh, ki so pomoči potrebni, skoraj nemogoče. Predlagamo enoten sklad za študijske kredite za vso Slovenijo, ki naj bo seveda primerno velik.

IVO VAJGL

Manj nas je kot lani

Novincev je letos na naši Univerzi 3301, od tega 486 izrednih. Od skupnega števila vpisanih v I. letnik je 305 rednih in 7 izrednih »starih« novincev v prvi letnik. 33 študentov se je ponovno vpisalo v I. letnik na podlagi individualnih prošelj. Število ponovno vpisanih se samo na filozofski in medicinski fakulteti sklada s številom prošelj za ponovni vpis. Zanimivo, toda ne presenetljivo na fakulteti, ki ni zahtevala prošnje za ponovni vpis: 155 na pravni fakulteti.

Gneča na FNT

Največ novincev se je vpisalo na fakulteto za naravoslovje in tehnologijo. Do prvega oktobra so na dekanatu FNT vpisali 549 rednih študentov, 43 izrednih, 32 študentov pa je ponovno vpisalo I. letnik. Ta fakulteta že nekaj let številčno vodi; kaže, da bo letos razlika med prvo in drugo najštevilčnejšo fakulteto še malce večja kot doslej. Videti je, da FNT združuje nekaj zelo popularnih tehničnih oddelkov in da našemu gospodarstvu ne bo zmanjljivo je dejstvo, da je ponovno vpisanih malo strokovnjakov.

Pravniki na drugem mestu

Vendar se, brez strahu, ni še treba bati tehnizacije. Po številu na novo vpisanih so takoj za FNT tri izrazito družboslovne fakultete: pravna s 530 novinci, filozofska s 494 in ekonomska s 429. Pravna fakulteta je letos prvič prehitela filozofsko in zasedla drugo mesto. Število slušateljev na tej fakulteti v zadnjih letih raste, medtem ko na filozofski pada.

Ekonomska fakulteta kot četrta po vrsti ima rekord izredno vpisanih slušateljev — 144. Do 1. oktobra pa tam niso vpisali niti enega študenta ponovno v I. letnik.

Nato sledijo po vrsti fakulteta za strojništvo s 318 novinci, (od tega 48 izrednih in 25 ponovno vpisanih), FAGG z 277 — 30 rednih in 1 ponovno vpisan, biotehnična fakulteta z 234, od tega ponovno vpisanih 59, 52 redno in 7 izrednih slušateljev, medtem ko prvič vpisuje izredno 1 sam slušatelj, in fakulteta za elektrotehniko z 210 novinci, od tega 11 ponovno vpisanih, izrednih slušateljev pa na tej fakulteti ni.

Medicinci na dnu lestvice

Zadnje mesto je letos zavela medicinska fakulteta s 160 prvič vpisanimi in 25 ponovno vpisanimi slušatelji; izrednih nima. Ta številka je nekoliko čudna, če pomislimo, da je sicer na medicinski vpisanih

Se še spomnite, koliko ur ste pisali?

največ slušateljev: 995. Ne smemo pa pozabiti na omejeni vpis, ki je bil letos na medicini.

Če pa pogledamo stvar v celoti, je medicinska fakulteta kljub najmanjšemu številu novincev letos prva po skupnem številu vseh vpisanih: 995, lani je bila še na tretjem mestu za FNT (1026) in filozofsko (957). Vendar so to številke, ki so veljale 1. oktobra; ker pa je na fakultetah še do konca oktobra dovoljen naknadni vpis, je verjetno, da bodo končne številke še precej drugačne. Lanska razlika med številom vpisanih v rednem roku in med končnim številom vpisanih znaša za vse fakultete povprečno 29,1 odstotka, za filozofsko in FNT približno 26 odstotkov, za medicino pa le 17 odstotkov. Verjetno je torej, da medicinska fakulteta le ne bo dokončno prva, čeprav je letos na medicini vpisanih več študentov kot prejšnja leta, medtem ko na FNT in filozofski številu vpisanih počasi pada.

Zanimive so tudi razlike med številom vpisanih v prvi letnik in številom tistih, ki so se letos vpisali v višje letnike. Tako ima na primer FNT z največ novinci (624) za zdaj vpisanih v II. letnik 112, v III.

96, v IV. 85 slušateljev. Kaže torej, da je I. letnik najtežja preizkusna zapreka, zdaleč težja kot diploma I. stopnje. Padeč števila slušateljev po I. letniku je ogrožen na vseh fakultetah. Samo nekaj primerov: filozofska fakulteta od 494 na 90, pravna od 530 na 74, ekonomska od 429 na 49, FAGG od 277 na 92. Zalostni rekord ima torej to pot ekonomska fakulteta. Za celotno univerzo je ta razlika ilustrirana s številkami: 2988 vpisanih v I. letnik proti 1000 vpisanim v II. letnik.

Naša univerza ima letos 185 slušateljev 3. stopnje; vpisani pa so samo na 4 fakultetah: na FNT 88, na fakulteti za elektroniko 55, na ekonomski 40 in na filozofski 5.

V celoti nas je torej na ljubljanski univerzi vpisanih 5174 rednih in 641 izrednih slušateljev. Skupna številka 5815 pa je za 287 manjša od lanske. Če prištejemo k temu še verjetnih 30 odstotkov študentov, ki se bodo vpisali v oktobrskem roku, bo število ljubljanskih študentov približno za 200 manjše od lanskega. To pa je tudi povprečni padeč študentov, ki ga opažamo zadnja leta. **MARIJA CIGALE**

REPORTAŽNI ZAPIS O DELU UNIVERZITETNE ZALOŽBE

Rokopis februarja — skripta novembra

Univerzitetna založba je bila ustanovljena pred petimi leti. Takrat se je šest izurjenih delavcev lotilo pionirskega dela: za učbenike, ki so jih pisali naši profesorji in jih do tedaj izdajala in ciklostirala druga založniška podjetja, je začel skrbeti mali kolektiv dvanajstih rok.

Črke, slike in besede

V petih letih se je v kolektivu univerzitetne založbe nabralo kar 27 ljudi. Srečal sem jih sklonjene nad potiskane pole in nihče ni imel časa, da bi mi v tem nasičenem zraku posvetil kaj več kot bežen pogled. Tam v zadnji sobi brni s svojstvenim glasom rotaprint in v aluminijasto pregrado se vsipljejo listi in na njih tisoče in tisoče besed.

Včasih so temu kolektivu pomagali tudi študentje... Honorarno. Dela nikdar ni primanjkovalo, saj so bile naloge in zahteve vedno večje. Tudi danes, ko kolektiv šteje 27 stalnih delavcev, ležijo rokopisi v predalih, ker tiskarna vsega ne zmora. Premalo je strojev in premalo prostora...

Na policah, na mizah in pod mizami ležijo kupi matric in arhivskega materiala. Koliko let se je nabiral? Zdaj daje vsem tem prostorom zatohlo vzdušje. Sicer pa so mi rekli, da bodo na levi in desni strani pritličnih prostorov dobili dovolj prostora za vsa navlako, pa tudi delo se bo hitreje odvijalo. Zdaj se je tiskarskemu pridružil še nov oddelk: knjigoveznica. V prejšnjih letih so knjigoveške posle opravljali v posebnih delavnicah gluho-nemi, zdaj pa v isti hiši opravljajo še vezave knjig, kar se pozna pri izdatkih (prej so vsako leto izplačali tudi do 25 milijonov dinarjev za knjigoveze), še najbolj pa pri času.

Rokopis februarja — skripta novembra

Vsaka fakulteta ima svojo tiskovno komisijo. Da je hierarhijsko bolj popolna, ima tudi univerza svojo tiskovno komisijo in izdajateljski ter založniški svet, predsedniki tiskovnih komisij na fakultetah pa so člani univerzitetne tiskovne komisije.

Naši profesorji in drugi predavatelji se lotijo pisanja učbenikov za predmete, ki jih predavajo in rokopise predložijo komisiji na fakulteti. Ta presoja rokopis in ko ga nekajkrat zavrne in ukaže skraj-

šati ali popraviti (kar se precej pogosto dogaja), potem se popravljenega originala in korektur loti univerzitetna tiskovna komisija, ki tudi ne drži križem rok...

Vse to zato, da bi bila skripta čim bolj šla in natančna, da bi ne bila razvlečena in zato, da bi se neko misel povedalo v enem stavku in ne v dveh.

Potem si zamislimo tipkarico, ki prejme v univerzitetni založbi te črte, podnapise in nadnapise. Verjemite, (tako je rekla), da ji ni prav lahko dešifrirati teh zajetnih fragmentov.

Ni redko, da si mora profesor prepis še enkrat ogledati, kajti strokovni izraz je strokovni izraz in tipkarica ga pač ne more prebrati, če je le napol napisan.

Šele po teh zamotanih postopkih je »stvar« zrela za tisk. Profesorji tehničnih fakultet in tam, kjer so v učbenikih potrebne razpredelnice in diagrami, izdajo učbenika še bolj zavlečejo, saj je treba delavcem v založbi prerisati (na roko!) vse slike, ker tiskarna še nima kljub potrebam in nenehnim urgencam vseh pre potrebnih strojev.

Napake, ki veljajo dneve

Nemalokrat se zgodi, da je treba spise še lektorsko popraviti, pa tudi nekatere risbe je treba korigirati, ker, recimo, manjkajo znaki, ali pa ni bilo označeno merilo, v katerem naj delavci sliko povečajo ali zmanjšajo. Ni odveč, če pripomnim, da v dneh, ko v založbi skripta tiskajo, nekateri profesorji stalno bedijo nad svojim delom in pripomorejo k temu, da dela čimprej zagledajo beli dan. (Tako prof. Bajt s pravne fakultete — Politična ekonomija.)

Sicer pa bo založba v kratkem predložila vsem univerzitetnim učiteljem pravilnik, ki bo govoril o tem, kako naj avtor piše, da bo godno za tisk. Tu bodo navodila za uvodne besede, ovitke, naslove, podnaslove, formule, diagrame, histograme, kazala in podobno. Ta, na videz primitivna navodila bodo v marsičem skrajšala čas od rokopisa pa do skript, ki jih študent kupi.

Problem univerzitetne založbe je mimo pomanjkanja fotografskih aparatov in linotipov za kliširanje slik in slik še vprašanje naklad posameznih učbenikov. Nekateri oddelki na naših fakultetah imajo res malo slušateljev in zanje je prav tako

treba natisniti skripta kot za druge. Minimalna naklada založbe pa je 500 izvodov, v zelo izjemnih primerih tudi 300. Od teh učbenikov gre v prodajo približno 100 izvodov, ostali pa v arhive (beri: pod mizo v tiskarni). Tako majhna naklada pa narekuje velike stroške, ki bi zelo prizadeli študentov žep. Zato daje univerza subvencije (letos 40 milijonov dinarjev), ki se pa krčijo in raztegujejo z ozirom na ponudbo in povpraševanje. Manj iskani učbeniki dobijo subvencijo, ki znaša do tretjine njene vrednosti.

Ker pa se je v nekaj letih teh učbenikov le nabralo precejšnje število in čeprav so že nekoliko zastareli, še vedno niso izgubili vse aktualnosti, se je založba odločila za razprodajo.

Nacrti za letos

Res niso skromni. Pa tudi niso neuresničljivi. Dosedanji spisek vseh del, ki so v petih letih izšla, se počasi in vtrajno pomika proti tristotici. Točneje povedano: natisnili so že 255 učbenikov, 20 jih bo izšlo v razdobju enega meseca, do konca šolskega leta pa bo prišlo »med bralce« še 40 skript in priročnikov. Doslej so največ literature natisnili za biotehnično fakulteto: 49 del.

Trije stroji vsak dan neprenehoma osem ur brnijo in požirajo gore papirja. Delo univerzitetne založbe pa ni samo ciklostiranje učbenikov in tiskanje knjig. Frekventacijska potrdila, zborniki, doktorske disertacije, poročila rektorja, poročila fakultet, referati, statuti, objave, indeksi, vizitke, oglasi, formularji vseh vrst, dimenzij in barv — vse to je skrb in delo univerzitetne založbe, katere dejavnost in nenehno rast podpira tudi naš tisk.

Zato pa je potrebno, da univerzitetni organi nudijo založbi vso pomoč, ker se založba sama financira in si prizadeva skrajšati pot od profesorjevih besed do študentovega znanja.

Tiskarno je treba oskrbeti s sodobnejšimi tiskarskimi stroji, kajti vprašanje učbenikov je na nekaterih fakultetah še vedno najbolj aktualno in povzroča precejšnje težave. **BSL**

ŽE PRIHODNJE LETO ŠTUDENTSKI DOM

V Mariboru so pričeli z gradnjo študentskega doma. S tem bodo rešili enega najhujših problemov na mariborskih višjih šolah. Dom bo stal v prijetnem okolju – na robu mariborskega mestnega parka. Po pogodbi, ki jo je Združenje sklenilo z izvajalcem, bo dom dograjen do 1. oktobra prihodnjega leta.

Po projektu, ki ga je naredil »Projekt-Maribor« (glavni projektant je bil inženir arh. Milan Cernigoj), bo v stavbi z 90-dvopostelnimi sobami prostora za 180 študentov. Prvo leto obstoja bodo v dom sprejemali samo študente, študentke pa bodo prišle na vrsto šele leta 1965, ko bodo verjetno v neposredni bližini zgradili še drugi del doma. Načrti zanj sicer še niso izdelani, vendar računajo, da bo podoben prvemu, le da bo imel dva vhoda – enega za ženske, drugega za moške. Kapaciteta drugega doma se bo prav tako gibala okrog števila 180, s tem pa bodo zadostili že skoraj vsem potrebam. Po anketi, ki jo je v preteklem študijskem letu napravilo Združenje mariborskih visokošolskih zavodov, je več kot 350 študentov izrazilo željo, da bi stanovali v študentovskem domu.

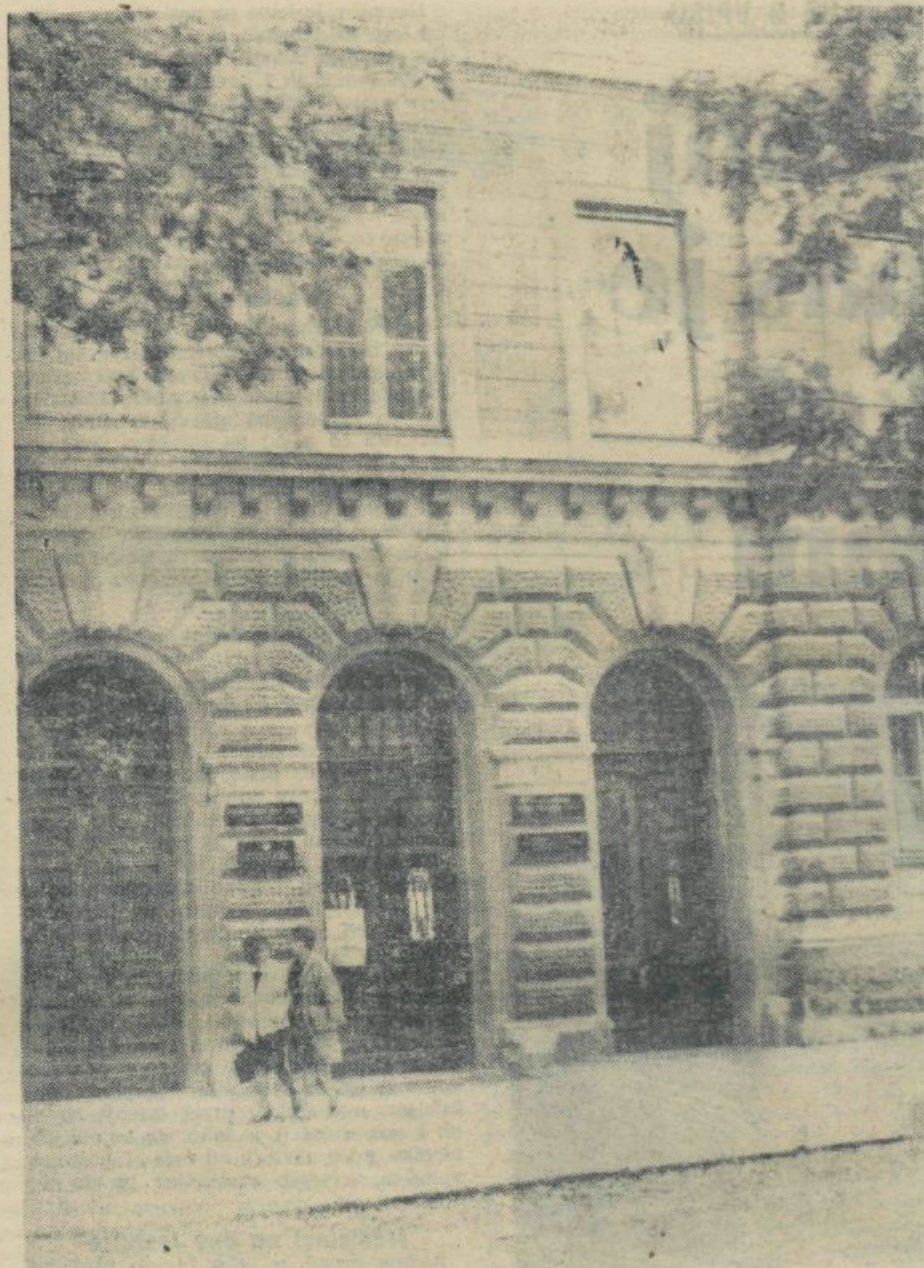
Število interesentov se bo v naslednjih dveh letih gotovo še dvignilo, skupno s številom rednih študentov. Mnogo je namreč takih, ki so potem, ko so izvedeli, da Maribor še nima svojega študentskega doma, odšli raje drugam. Razen v novozgrajenem domu pa bodo študentje še nadalje lahko stanovali v domu Srednje kmetijske šole v Kamnici, kjer je zanje rezerviran del kapacitet.

Sredstva, potrebna za gradnjo – 220 milijonov dinarjev – si je investitor,

Združenje mariborskih visokošolskih zavodov, že zagotovil. 55 milijonov dinarjev je dal Republiški zavod za stanovanjsko izgradnjo (plačevanje anuitet za to posojilo je prevzel republiški Izvršni svet), 110 milijonov dinarjev posojila pa bo šlo iz sredstev stanovanjskih skladov mariborskih mestnih občin Center, Tabor in Tezno. Plačevanje anuitet za to posojilo je prevzelo Združenje mariborskih visokošolskih zavodov. Sredstva za plačevanje bo Združenje dobilo iz najemnine za bivši kazensko-poboljševalni zavod, ki so ga dobili v najem za dobo desetih let. Kot so načelno že privolili, bodo preostalih 55 milijonov prihodnje leto dobili iz republiškega skalada za stanovanjsko izgradnjo.

Dom bo opremljen zelo moderno, vendar ne preveč razkošno. Imel bo pet nadstropij. Vsaka etaža bo imela skupno umivalnico, prhe, sanitarije in čajno kuhinjo. Stavbo bodo segrevali s centralno kurjavo. Poleti, ko kurjenje ne bo potrebno, bo vključen poseben bojler. Priprava na tudi ravna streha, kjer bodo uredili teraso s tuši. Ta bo v lepem vremenu prav gotovo postala priljubljeno mesto za sončenje.

Razen dvoposteljnih sob in stranskih prostorov bodo uredili še poseben klubski prostor, prostore za študentsko organizacijo, v kletih pa bodo shrambe za kolesa in mopede ter prostor za igranje na-

Višja pravna šola v Mariboru

miznega tenisa. Dom bo stal v neposredni bližini bivšega gasilskega doma, ki ga preurejajo v telovadnico. Študentje bodo torej imeli odlične možnosti za telesno-vzgojno rekreacijo, saj bodo še posebej uredili športna igrišča za košarko, odbojko, rokomet in mali nogomet.

Kot nam je povedal predstojnik Združenja mariborskih visokošolskih zavodov,

bodo kriteriji za sprejem v dom podobni tistim, ki veljajo že drugod. Pogoji bodo objavljeni v razpisih za vpis na posamezne višje šole. Zanimati bodo tako lahko priložili prošnji za vpis tudi prošnjo za sprejem v dom, hkrati z drugimi potrebnimi dokumenti, kot je pač navada že v drugih študentskih domovih.

B. Movič

Izredni študentje na VEKŠ

Dobra povezava

16. oktobra letos je bil v Poštarskem domu na Pohorju sestanek z izrednimi študenti. Udeležili so se ga predstavniki večine sekcij izrednih študentov – teh je 12 – in predstavnik šole, kot gost pa je sodeloval profesor Jovanović iz beogradske VEKŠ.

Tri najuspešnejše sekcije so celjska, mariborska in ljubljanska. Celjska sekcija deluje pri društvu ekonomistov, ima čez 200 članov in je lani teklo njeno delo tako organizirano, da so imeli kar 12 skupin ki so opravljale izpite doma. Mariborska sekcija ima čez 700 članov in je prav tako priredila več kot 10 seminarjev. Ljubljanska sekcija ima skoraj 300 članov, ki so imeli celo vrsto seminarjev, po njih pa tudi štirikrat izpite v Ljubljani. Takoj poleg teh treh, ki vse delujejo pri društvu ekonomistov, moramo omeniti koprsko sekcijo izrednih študentov, ki deluje pri gospodarski zbornici. Ima skoraj 200 članov, združenih v dveh podsekcijah, v Novi Gorici in Kopru, pripravljajo pa še nekatere nove.

Ta sekcija je imela v Novi Gorici tri skupinske izpite, v Kopru pa dva. Izpite na sedežu sekcije so imeli tudi študentje iz Novega mesta in iz Trbovelj. Izpitov na sedežu sekcije niso imele samo tri sekcije – mursko-soboška, brežiška in ptujska. To pa še ne pomeni, da te sekcije niso bile aktivne, saj so tudi priredile nekaj seminarjev. Ptujčani so bili mnenja, da je Maribor tako blizu, da lahko hodijo delat izpite kar na šolo. V Brezicih in Murski Soboti pa niso mogli postaviti dovolj velikih skupin kandidatov (vsaj 13). Sekcija izrednih študentov z Gorenjskega, ki deluje v Kranju, ima čez 70 članov.

VTŠ: Obvezni kolokviji

Na VTŠ so bili letos rezultati vpisa več kot zadovoljivi, saj se je vpisalo 40 odstotkov novincev več kakor lani. Posebno občutno je povečanje števila izrednih študentov. Teh je sedaj 91 odstotkov več kakor lani, medtem ko je rednih le osem odstotkov več. Vzrok temu je treba iskati v zmanjšanju števila štipendij in ugodnosti, ki so jih doslej dajala podjetja svojim uslužbencem. Prav tako vpliva na vpis tudi pomanjkanje sob za študente v Mariboru, kar je imelo za posledico, da

so se mnogi redno vpisani študentje naknadno odločili za izredni študij. VTŠ je sicer najela večje število postelj v domu Srednje kmetijske šole in v privatnih stanovanjih, vendar s tem ni mogla zadovoljiti vseh potreb. Cene v domu SKŠ so mnogo višje od cen privatnih, pa tudi režim v domu ne ustreza študentom. Da bi šola pomagala novincem, ki pridejo iz gimnazije, je organizirala zanje enome-sečni tečaj, kjer so se ob praktičnem delu seznanili z osnovnimi tehničnimi poj-

ni. Pogoje za vpis v drugi letnik je izpolnilo doslej 44,5 odstotka študentov, ta številka pa se bo, kot vse kaže, do konca naknadnega vpisa povzpela na 50 do 55 odstotkov. Da je odstotek tako nizek, je posledica pomanjkanja ukrepov, ki bi študente sili k rednemu študiju. V letošnjem šolskem letu bodo zato uvedli obvezne kolokvije, hkrati pa bodo morali študentje sproti oddajati programe.

Končno je rešeno tudi vprašanje prehoda na drugo stopnjo ljubljanske fakultete. Diplomanti morajo opravljati le tisti študentje, ki gredo v prakso in pa tisti, katerih fakulteta ima diplomu prve stopnje kot pogoj za vpis na drugo stopnjo. VTŠ meni, da pomeni opuščanje diplom degradacijo stopenjskega študija ter smatra, da je potrebno to vprašanje kar najhitreje rešiti.

Ob pričetku delovanja je imela šola težave s proforskim kadrom. Mnogo honorarnih predavateljev iz prakse je zaradi službene pre zaposlenosti prenehalo predavati. Zato so se profesorji večkrat menjavali, vendar se je položaj v zadnjem času izboljšal, ker že skoraj vse glavne predmete predavajo redni profesorji. Tudi začetne težave z laboratoriji je šola srečno prešla; res je, da še nima vseh laboratorijev, vendar ji nudijo pomoč nekatere gospodarske organizacije in Srednja tehniška šola, tako da lahko vaje iz vseh predmetov v redu potekajo.

Letos so pri mariborski okrajni gospodarski zbornici ustanovili komisijo strokovnjakov, ki proučuje, kakšna delovna mesta naj bi zasedel inženir prve stopnje. Ko bo ta komisija zaključila z delom, se bo morda spremenil učni program na VTŠ, saj je povpraševanje po njenih diplomantih v praksi precejšnje. 80 odstotkov diplomantov se po končanem študiju zaposli. Šola sodeluje s podjetji tudi zato, da jim nudi usluge pri raznih projektih in pri tem zaposluje študente.

J. Nemeec

OB III. SKUPŠČINI VEKŠ

V zadnjem času je bilo slišati precej pripomb, češ da diplomanti VEKŠ ne dobijo takoj službe, oziroma jo morajo dolgo iskati. Ker bo ta stvar vsako leto bolj očitna, bom navedel nekaj predlogov, ki smo jih zabeležili na III. skupščini VEKŠ.

Vsekakor je razlog za slabo zaposlovanje diplomantov že v tem, da gospodarske organizacije razpisujejo premalo štipendij. Štipendijo ima samo okoli 40% rednih študentov. Znani so primeri, da so študentje pošiljali prošnje za dodelitev štipendije na več strani in da sploh niso dobili odgovora, ali pa je bil negativen. Ni res, da so potrebe gospodarskih organizacij po tovrstnih kadrih že zasičene; trdimo lahko prav nasprotno. Če sama analiza po nekaterih podjetjih v našem okraju je pokazala, da nekatera podjetja sploh ne zaposlu-

jejo nobenega ekonomista in to so celo včasih velika podjetja. Potrebno bi bilo napraviti analizo večine gospodarskih organizacij v našem industrijskem bazenu in jo pozneje tudi razširiti na celotno republiko. V tej analizi bi lahko našli podatke, ki jih nujno potrebujemo: resničen položaj vodstvenega kadra v podjetjih in potrebe po teh kadrih. Taka analiza bo bržkone opravljena že v tekočem študijskem letu, ko bodo študentje v okviru vaj pri statistiki odšli po posameznih podjetjih.

Drugi problem, ki so ga obravnavali na III. skupščini VEKŠ, se je nanašal na delo in življenje študentov v mariborski javnosti ter v kulturnem in ideološko-političnem življenju. Ta problem pa ni samo na VEKŠ, ampak tudi na vseh ostalih mariborskih višješolskih zavodih. Res je, da se je študijski režim v primerjavi s prejšnjim močno poostрил in da se iz leta v leto še povečuje. Ni pa res, da študentje zaradi tega ne bi mogli sodelovati v izvenštudijskih aktivnostih. Ne moremo zorniti vso krivdo za nedejavnost študentov samo na študente, ampak moramo upoštevati tudi dejstva, ki so osnovni pogoji za dejavnost študentov: prostori. Teh pa, kakor je že znano, nimamo.

BODO LETOS ZAŽIVELI?

Govoriti o delu tridesetih lani registriranih pokrajinskih klubov pomeni posegati v častljivo stare probleme, s katerimi se naši klubi otepajo že vrsto let sem. Ker se hitro približuje burna sezona skupščin klubov, na katerih bomo kritično presojali lansko delo klubov in začrtavali letošnji delovni program, ne bo odveč, če že sedaj odkrito pogledamo v oči nekaterim bolj senčnim stranem življenja pokrajinskih klubov.

Pokrajinski klub bi lahko označili za »organizirano celoto, ki združuje študente posameznega pokrajinskega območja zaradi določenih smotrov.« Za večino naših pokrajinskih klubov bi lahko trdili, da so res »organizirane celote študentov določenega območja.« Delo pokrajinskih klubov je bilo omejeno na prizadevanje pešice članov odborov in ni nikoli pogumneje poseglo med večino ostalega članstva. Ze samo bežen pogled v številno kroniko neuspehov in težav, ki tišče večino klubov, nam odkrije problem — kadrov.

Redki so, ki se želijo v polni meri angažirati pri delu svojega kluba. Družbeno politično delo v PK smo, kot kaže doslej, niže vrednotili v primerjavi z delom v drugih organizacijah. Poleg tega naš (ne zmeraj upravičen in koristen) sistem kadriranja, ko »višja« organi iz »nižjih« nenehno srkajo najboljše moči, onemogoča, da bi PK dobili svojo trdno kadrovske osnovo. Zato bi kazalo v odbore pogumneje sprejemati zlasti novince, ki še niso v toliki meri »oddani« drugod.

Zadnji dve leti so se naši klubi začeli vztrajno otnesati svojega zgolj kulturniškega in športnega poslanstva. Zrno resnice je v trditvi, češ da se zato nihče

ne briga za svoj klub, ker od njega ničesar nima. Klubi pa bi lahko veliko storili zlasti na področju, ki najbolj zadeva vsakega študenta: štipendije, politika štipendiranja, materialno stanje članov kluba so vprašanja, ki se mnogim grenijo študij. Ena glavnih nalog klubov je ravno v tem, da se aktivno povežejo s svojim matičnim okoljem in vplivajo na kadrovske in štipendijske politike. Organizirana skupina bo zaradi večje vplivnosti dosegala tudi večje uspehe kot pa bolj ali manj nemoten posameznik.

Lansko nalogo, da se klubi tesneje povežejo s štipenditorji in dosežejo, da podjetja sprejmejo pravilnike, je izpolnila komaj četrtna klubov.

Nekateri klubi so celo tako izolirani, da v občinskih štipendijskih komisijah nimajo niti svojega predstavnika.

Velik problem klubov so tudi dotacije. Držati bi se morali pravila, da mora klub občini z delom in ne z vsakoletnim megalomansko sestavljenim proračunom dokazati, da zasluži materialno pomoč. Marsikatero pikro bi lahko zapisali tudi na račun gospodarnosti nekaterih klubov. So klubi, ki imajo odobrene milijonske vsote. Ta sredstva se čisto trošijo za akcije, ki ne predstavljajo glavnih nalog klubov.

Klub pesimizmu so klubi lani poželi več uspehov kot v preteklih letih. Zato je važno, da tudi letos zabeležimo napredek. Prav tako si moramo prizadevati, da bodo letošnje skupščine po udeležbi in resnem delovnem tonu prekosile vse dosedanje. Upajmo, da ne bomo spet zašli v stare kolesnice...

M. Tavčar

Razgovor ob dveh

Boš študij nadaljeval v Ljubljani? — Da, čeprav se bom moral zamisliti nad finančnim vprašanjem. Ze zdaj morajo nekateri moji kolegi misliti na to, kako se bodo preživeli z malimi sredstvi. Radi bi se zaposlili, vendar jih večina ne ve za delo Študentske zadruge, ki menda posreduje zaposlitve.

Ti ostane po študiju še kaj prostega časa? — Zelo malo. Vendar moram še v prostem času razmišljati, kje bi se lahko zabaval. Mariborskim študentom je potreben klub, kajti radi bi se poceni zabavali. V gostinskih lokalih pa za to nimajo posluha. Kar jim ne prinaša dobička, jih ne zanima. To vem iz lastne izkušnje. S kolegi sem igral v petčlanskem ansamblu CONTINENTAL. Restavracijo »Branika«, ki nas je angažirala, obiskuje veliko študentov. Ker pa so samo plesali, nam je uprava sodelovanje odpovedala, češ da nismo pritegnili »pravih« gostov.

Poslovila sva se. Želel sem, da bi ansambel CONTINENTAL spet našel prostor za igranje. Občinstva mu gotovo ne bo manjkalo.

Vogal Gosposke in Slovenske ulice. Ljudje hitijo z dela, nekateri iz šole. Nekdo med njimi nosi v roki skripta. Študent?

Ime in šola? — BORIS PIKO, VTS, prvi letnik. Lani sem obiskoval elektro-oddelek Višje tehnične šole, letos pa sem se prepisal na gradbenega.

Vzrok te odločitve? — Po končani gimnaziji sem se sicer odločil za tehniko, vendar nisem izbral pravega oddelka. Sele med letom sem ugotovil, da ne bom mogel zmagovati prezahtevnega študija.

Ali so vas v gimnaziji seznanjali s študijem na višjih šolah? — Ne. Sicer pa gimnazija ne daje nikakršnih osnov za študij tehnike. Edina izjema je matematika.

● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI ● SREDNJEŠOLCI

MALA REPORTAŽA:

KRANJSKI RAZGOVORI

Zjutraj je Kranj mesto mladih. Po ulicah: od živahnega čivkanja malih do globokih basov tistih, ki jim bomo v jeseni rekli bruci. Tamle gresta dva možaka osemnajstih let in razpravljata, kako bosta francosčino »ufurčava« za nalogo.

»Jaz sem Viktor«, se mi eden predstavi, »bodoči pedagog.« Navdušeno zasleduje razvoj kolonialnega vprašanja in na to temo piše tudi maturitetno nalogo.

»Pa poznata Tribuno?« sem bil malce tečen. »Seveda,« sta oba hkrati zabasirala, »lansko leto, ko je objavljala informacije o fakultetnem študiju, nam je celo služila kot učni pripomoček.«

»Gimnazija v Kranju s kratkimi presledki obstaja že od 1889,« je z neprikritim ponosom povedal ravnatelj prof. Mohor, in pristavil, da njene starosti nihče ne spoštuje preveč in ji pičlo odmerjajo vsakdanji kruh. Kot drugod!

»Stara gimnazija je bila pomanjkljiva zato, ker dijaku ni dala nobenega praktičnega znanja,« je nadaljeval, »danes pa pošljejo dijaka za en mesec v podjetje, kjer se ne znajde in dela kot petmetec ali pleskar ograj — in za podjetje je skrbi konec.«

Tudi pri nas menimo, da je mlademu človeku potrebna široka tehnična razglednost, to mu bo pomagalo tudi pri izbiri visokošolskega študija.

Opremili smo si delavnice: kovinarsko, kemijsko in elektrotehniško, v skladu s tremi glavnimi vejami kranjske industrije. Sistematično delo se začne že v prvem letniku in se deli nekako v dve stopnji. V prvih dveh letnikih dobi vsak nekaj podlage iz navedenih vej, spozna se pa tudi z osnovami prometnih predpisov in motornih vozil. Kar pa absolventu gimnazije najbolj manjka, je tehnično risanje in osnove ekonomike. Kranj ima k sreči dovolj strokovnjakov, ki so nam v pomoč, hkrati pa so tudi zveza s podjetji.

Ko gre dijak v dveh letih skozi vse delavnice na šoli, je zrel, da pogleda v svet pravih strojev, prime v roko epruveto ali prvič preizkusi novi telefon. Iskra, Sava in

Kovinar so tovarne, ki jih vsakdo lahko svobodno izbira glede na nagnjenja. Ravno Iskra pa, ki bi lahko največ storila za zaposlitev dijaških počitniških delovnih mest, se najbolj brani, češ da jim motijo proizvodnjo, če pa že koga vzamejo, ga dajo ob tekoči trak, kjer postane robot. Zato se obračamo na manjša podjetja, kjer tehnizacija še ni prišla do tako visoke stopnje.

Sekretarko mladinske organizacije, prikopno Nado Legiša, sem srečal pri kosilu. Povedala je, da se k njim vozijo dijaki od Tržiča do Zirovnice in da skrbijo za njih: dobijo tople obroke in posebno sobo za učenje.

Njihov mladinski komite je letos mlad po letih in izkušnjah — lanski se je preselil stopnice višje — in letos so trenutno ostali brez sodelavcev; pravijo pa, da se to ne bo več ponovilo.

Nada je potožila, da se od »pravih« Kranjčanov malokdo kaj zgane za delo, raje sede pri kranjskem »Figovcu«. Po-

stali so lagodni in čakajo, da jim bodo juho drugi ohladili.

No, to velja le za peščico, ostali pa si koražno vihajo rokave; ho-ruk njihove lastne brigade je bilo lani slišati na Avtocesti.

Lani so celo posneli kratek film o življenju na šoli, ga v naglici poslali v Beograd na festival, dobili pohvalo, filma pa ne nazaj — menda se je izgubil; tako ga v Kranju še nihče ni videl. Stalne stike imajo z gimnazijo v Sisku, vsako leto se medsebojno občkujejo in s tamajo ter prireajo kulturne programe.

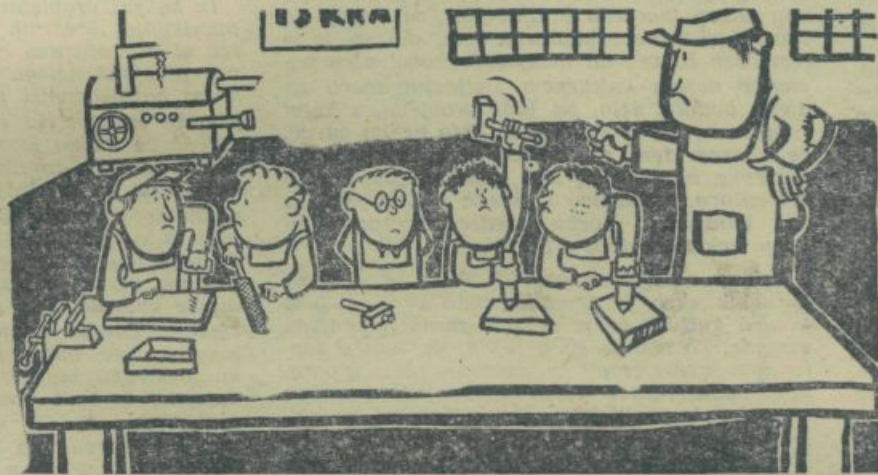
Za Marto sem kar na cesti ugotovil, da je četrtošolka.

V naglici sem jo povprašal, kako se zabava:

»Plesali bomo na gimnaziji, a le lanski osmošolci bodo smeli priti, v kolikor se bodo pokoravali našim pravilom.«

Se o njenem bodočem študiju (na farmaciji) sva pokramljala in zaključila moj zadnji »kranjski razgovor«.

B. Z.

Gimnazijci ste? Pojdite kot ponavadi k tekočemu traku!

Bralcem srednješolske rubrike

Pred seboj imate četrto številko našega lista v tem letu. Letos smo odmerili srednješolski rubriki več prostora — pol strani — in če bo vaše sodelovanje z nami zares plodno, če bomo prejeli od vas dovolj zanimivih sestavkov, bomo ta obseg še povečali. Akcija za zbiranje novih naročnikov med srednješolci še ni zaključena, želimo pa, da bi to hkrati postala tudi akcija za zbiranje novih sodelavcev za srednješolsko, pa tudi za ostale rubrike.

V mnogočem boste pripomogli k našemu sodelovanju, če boste sami ali preko mladinskih organizacij na šoli izbrali teme in vprašanja, ki vas zanimajo in za katere bi želeli, da jih obravnavamo v našem listu. Zlasti izčrpno vam bomo lahko odgovorili na vprašanja, ki zadevajo študij na višjih šolah in fakultetah. S sodelovanjem bomo lahko izdelali takšno fiziognomijo naše srednješolske rubrike, ki bo vam in nam najbolj ustrezala.

NAŠ DOPISNIK

IZ MURSKÉ SOBOTE JAVLJA:

Nenavadna brigada

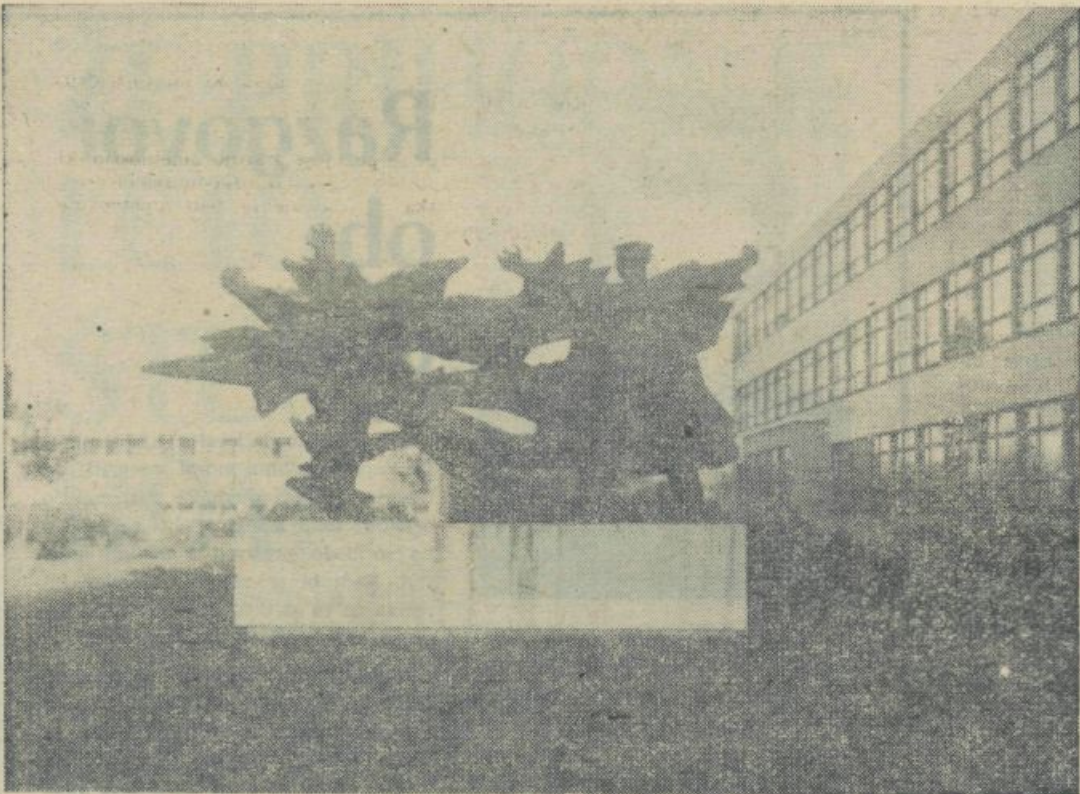
Na Srednji šoli za telesno vzgojo v Murški Soboti zaradi pomanjkanja predavateljev pouk ni potekal povsem v redu. Da bi pa te dneve kljub vsemu nekako izkoristili, se je mladinski aktiv na šoli odločil, da bo osnoval delovno brigado, ki bo v enem okoliških krajev obirala koruzo. Poleg dobre izrabe časa je imela delovna akcija še drug učinek: dijaki so si prislužili del sredstev, potrebnih za strokovni del pouka, poletna taborjenja in zimске smučarske tečaje.

Brigado so imenovali po prekmurskem prvoborcu Stefanu Kuharju-Bojanu. Sestavljalo jo je 65 brigadirjev — dijakov Srednje šole za telesno vzgojo. Na delovni akciji so ostali teden dni, nastanili pa so se v združnem domu v Stogovcih, kjer so zaživeli v pravem brigadirskem življenju. Dijaki-brigadirji so se izkazali tudi pri delu. V šestih dneh so nabrali kar 230.580 kg koruze; dnevno povprečje znaša torej 25 traktorskih prikolic. S svojim delom so tako zaslužili v enem tednu več kot pol milijona dinarjev.

Tudi izven delovnega časa so si brigadirji uredili prijetno življenje. Pripravili so prometni tečaj, kjer so se seznanjali s cestno prometnimi predpisi. Ob 20-letnici kočevskega zbora, ki je potekala v tistem času, so priredili razgovor o tem pomembnem dogodku. Med bivanjem v Stogovcih so se zanimali tudi za šege tega obmejnega prekmurskega kraja in zbrali so obilo etnografskega materiala. Da bi se kar najbolj seznanili z običaji tega področja, so preživeli nekaj večerov pri okoliških kmetih in prisostvovali »ničkanju«.

Med bivanjem v Stogovcih so opazili, da se tudi tamkajšnja mladina zanima za športno udejstvovanje. Ker še nimajo primerne športne prostore, je profesor Evgen Titan, znan mürskosoboški športni delavec, pripravil načrte za majhen športni park. V sodelovanju z nekaterimi dijaki je že opravil potrebne meritve, tako da bodo v kratkem pričeli z gradnjo.

bm

Spomenik Silvije Straninira Kranjčevića pred filozofsko fakulteto v Zagrebu

Študentsko pismo iz Zagreba

Zagreb — mesto starinske kulturne tradicije in — za ljubljanske pojme — nezaslišane mestne življenjske rasti, mesto dinamičnih protislovij; kako naj ga spoznaš, kako naj se mu približaš? Vtisi se kopičijo, vznemirjajo, izivajo. Ko gledaš obširne komplekse novih stolpnice, avnij in celih mestnih četrti (s predmestji ima Zagreb že 700.000 prebivalcev), se nemodoma spomniš uvodnega srečanja v vlaku, ko si skupina tipičnih zagrebških starejših intelektualcev — nedeljških lovcev — zatrjuje: »Zagreb je tipična provinca. V njem se vendar nič ne dogaja...«

Zagrebska filozofska fakulteta je novo, moderno, funkcionalno in lepo poslopje, ki lahko sprejme približno 3000 študentov. Čeprav je prometna avenija Proleterskih brigad samo kakih 20 m oddaljena od stavbe, ni tu nikakršna trusica. Zelenje, kulturno urejeni nasadi, spomenik S. S. Kranjčeviću — to je okolje in vrdžija, ki te sprejme.

Druga ugodnost, s katero se je na ljubljanski filozofski fakulteti ne moremo pohvaliti, je cenen buffet v zgradbi sami. Tu lahko dobiš celo nekatere tople jedi, predvsem enolončnice.

Toda če se že na zunaj vidi večja prizadevnost in skrb za študente (prisrčen je bil n. pr. svečan sprejem novincev), pa je pomembnejše to, da je notranje življenje študentov samih aktivnejše, bolj bogato in bolj odgovorno.

Danes smo se ustavili v prostorih, kjer na vratih piše: Uredništvo Kritike. Kritika je revija študentov zagrebške filozofske fakultete; izhajati je začela lani. Dosedaj so izšli 2 semestralni številki v 1000 izvodih (po približno 100 strani), v tem letu pa bi radi povečali število zvezkov vsaj na 4 ali 6.

Glavni in odgovorni urednik revije je Zrinka Novak, ki je pravkar diplomirala na primerjalni književnosti in umetnostni zgodovini, v uredniškem odboru pa sta poleg študentov tudi dva mlada asistenta. V uvodnih besedah in načelnih člankih se ponavljajo misli, da je »najvišji oblik života stvarstevstva in da bi to moralo biti lastno predvsem revolucionarni dobi socializma. Krog Kritike je tesno povezan z vsemi problemi fakultete in bi rad v vsakem študentu vzbudil zavest odgovornosti in aktivnosti.

V obdobju redefinicij vsega in ustvarjanja novega pa je izredno važna vloga kritike. V člankih, ki jih objavljajo v reviji, nezadovoljstvo s pasivizirajočim »predavateljskim« karakterjem lastne fakultete, s nedeljnostjo in neustreznostjo (dramatika) ali epigovstvom (slikarstvo) v sodobni umetnosti, se lotevajo vseh problemov mladih v naši družbi. Kot analiza odnosov med starim in mladim so zelo zanimive uvodne besede Zrinke Novak v 2. številki Kritike. Značilni naslovi esejev so takile: Intelektualec in družbeni angažman, Filozofska fakulteta in jugoslovanska socialistična praksa. Mesto in vloga filozofske fakultete v naši družbi, Filozofija in znanost, Človek in svoboda itd. V prevodnem delu revije zasledimo Brechta, Camusa, špansko sodobno liriko, ruske moderniste, lastne literarne prispevke pa so objavili le v 1. številki, vendar nameravajo eno prihodnjih števil posvetiti v glavnem izvirni ustvarjalnosti.

Trudijo se, da bi bilo njihovo stališče čim jasneje določeno, stališče mladega, politično angažiranega sodobnega intelektualca v socialistični družbi. Tako je zanimivo, da mi je član uredniškega odbora, študentski funkcionar Miroslav Ležaja, v razgovoru dejal, da od slovenskih revij najbolj cenijo Perspektive: »Čeprav jih mnogi pisano gledajo, je to revija, ki je najbolj odprta sodobnim vprašanjem.«

Prav ta zavzetost za aktivno, široko ustvarjalno sodelovanje jih verjetno popularizira med mladimi, saj imajo, po pripovedovanju v Zagrebu in Beogra-

du, velik odmev, o njih pa so pisali tudi mnogi naši časopisi. — Zanimivo je, da imajo tudi med študenti samimi mnogo nasprotnikov (prim. Študentski list, 15. X. 1963).

V bodočnosti bi radi pritegnili k sodelovanju tudi druge jugoslovanske filozofske fakultete. Za svoje študente pa bodo v okviru čitalnice filozofske fakultete prirejali vsak teden razgovore z gosti in med seboj.

M. Ležaja mi je mimogrede povedal tudi nekaj satiričnih scen. Lani so pod naslovom Satira satire izvedli večer domačega avtorja — študenta Paje Kanižaja. Dramsko družino bi radi razširili na vse študente — gledališke ustvarjalce (komponiste, scenariste itd).

Vendar vsi gledališčniki — študentje filozofske fakultete ne sodelujejo v tej skupini. V Zagrebu so poleg nje še tri študentska gledališka: gledališka sekcija pri SKUD Ivan Goran Kovačić, G-7 in SEK (Študentsko eksperimentalno kazališče), o katerih pa bomo govorili prihodnjik. Katka Salaman

Razgovor o kinoteki

Danes je že vsakomur znano, da so se na posled (po več kot desetletni zamudi) tudi v Ljubljani odprla vrata kinotečne predavalnice. O vzroku za takšno zamudo je bilo na straneh našega dnevnega časopisa že mnogo napisanega. Vsekakor je dejstvo, da ima danes kinoteka v Ljubljani za seboj že skoraj tri mesece plodnega dela, da se je v tem času že več ali manj izoblikoval njen pomen v našem kulturnem življenju, načrti za njeno bodoče delo, pa tudi problemi, s katerimi se bo treba spoprijeti. Zato ne bo odveč, če o vsem tem na kratko spregovorimo. Za potrebne informacije sem zaprosil tov. Zorico Kurentovo, upravnico kinoteke v Ljubljani, in tov. Vladimira Kocha, predsednika programskega sveta kinoteke v Ljubljani.

Kakšni so njihovi načrti? Prva in najbolj aktualna skrb je zamašiti tisto vrzel v naši filmski kulturi, ki je nastala zaradi omenjene zamude. To nalogo so v juliju, pa tudi v septembru uresničevali z raznovrstnim programom posameznih najpomembnejših filmskih stvaritev iz preteklosti. V oktobru pa so pričeli s predvajanjem filmov v zaključnih ciklih, ki združujejo dela iz posameznih dob filmskega ustvarjanja, ali pa nudijo dovolj zaokrožen pregled filmov posameznih avtorjev. Na ta način je dana možnost sistematičnega seznanjanja s preteklo filmsko ustvarjalnostjo, ki edino lahko zagotavlja dovolj jasen in globok pogled v zgodovino filmske umetnosti.

Ali nameravajo nadaljevati s takšnim predvajanjem v obliki ciklusov (kakšna sta sedaj na primer ciklus velikega nemškega filma in ciklus filmske komedije) in kakšne cikluse nam pripravljajo v bodoče? S ciklusi nameravajo vsekakor še nadaljevati. Napraviti so si tudi okviren načrt, po katerem jih mislijo predvajati; seveda pod pogojem, da bo izpolnjen, če ne bo med tem prišlo do kakih nepredvidenih ovir. Ciklus filmske komedije se bo nadaljeval še v novembru; obenem pa bodo tudi pričeli s predvajanjem filmov Davida Griffitha. Za kasneje pripravljajo Marce-

NA ROB STRAŽILOVU 63

Pred petimi leti so v Sremskih Karlovcih v Brankovi gimnaziji organizirali prvo Stražilovsko srečanje. Njegov temeljni namen je bil, da omogoči občasno shajanje mladih jugoslovanskih intelektualcev, ki bi razpravljali o problemih kulture, kulturne politike in njenega razvoja, hkrati pa bi s svojimi izkušnjami in spoznanji prispevali pomemben delež k večji uspešnosti vsejugoslovanske kulturne prakse. Letošnje stražilovsko srečanje je bilo tretje te vrste in je potekalo zadnje dni maja. Na njem so udeleženci razpravljali predvsem o odnosu med kulturno politiko in kulturno prakso. Razumljivo je, da tedaj tega vprašanja niso izčrpali ali ga razresili, temveč je še zmerom zelo aktualno. V današnji številki objavljamo informativni zapisek o letošnjem srečanju, hkrati pa vabimo k nadaljnjemu razpravljanju o tem, dandanes močno izstopajočem problemu.

UREDNIŠTVO

Letošnje srečanje v Novem Sadu se je od prejšnjih razlikovalo predvsem po tem, da to ni bilo srečanje, katerega cilj bi bilo medsebojno spoznavanje mladih intelektualnih delavcev iz cele Jugoslavije, temveč je imelo že po svoji zasnovi delovni značaj. To nam ilustrira že samo dejstvo, da je intenzivnost diskusije v zadnjem dnevu zelo padla, predvsem zaradi tega, ker so bili diskutanti in udeleženci precej izčrpani in bi bil potreben enodnevni oddih, da bi ostal zadnji dan diskusije na isti ravni in prav tako intenziven kot sta bila prva dva.

Ob prebiranju tez in referatov, ki so jih dobili udeleženci na ciklostilu še pred samim srečanjem, je imel človek občutek, da je problematika tako široko zastavljena, da ne bo mogoče priti do nobenih stvarnih zaključkov in da bo to kvečjemu precej neurejen razgovor. Kjer bi pač vsak udeleženec izpovedal bolj ali manj važna mnenja, tako da se bo vse skupaj utopilo v precejšnji brezobličnosti. Že zaradi tega sem bil precej skeptičen, toda moj dvom se je izkazal kot neutemeljen. Kajti že na začetku razgovorov se je pokazala potreba po omejitvi na osnovno temo: kultura in kulturna politika; prav tako pa so že prvi diskutanti zagotovili ustrezen nivo, tako da se je moral vsak naslednji izmed njih ravnati po tem kriteriju, torej opustiti pričnanje, ker ga sicer dvorana sploh ni poslušala ali pa je celo prekinjala. Ta delovna disciplina se mi je zdelala precej važna; pa tudi uspeh samih udeležencev, predstavnikov vrste javnih poklicev na področju kulture, ki so se zbrali iz vse Jugoslavije, je presegel pričakovanja. Profesionalizma in strokovnjajstva je bilo zelo malo. Tema razgovorov se je osredila v glavnem na razmerje med kulturo in politiko oziroma na problem kulture, kulturne politike, njene politizacije oziroma depolitizacije. Celoten material je bil objavljen v 69. številki novosadskega lista za kulturo in umetnost »POLJA« in zato se mi ne zdi kdo več kako pomembno razpravljati na tem mestu o vsebini razgovorov. V teh vrsticah bi rad nanizal samo nekaj naj-

bolj značilnih opažanj in vtisov, ki sem jih odnesel s tega srečanja. Pro, kar bi hotel poudariti, je to, da nam tiskani material v »POLJIH« ne more nuditi vne slike s tega srečanja, čeprav je tiskana sherna beseda, ki je bila izrečena na tem srečanju, razen treh diskusij, za katere pa se je redakcija opravičila, ker priznati niso poslali svojih popravkov, čeprav so bili ti samo silnega značaja. Gre namreč za celotno dogajanje v teh treh dneh, za nihanja in za neverjetno intenzivnost, ki ji je bil priča sleherni udeleženec tega srečanja. Gre torej bolj za to, kako se je kaotična množina posameznih mnenj postopoma organizirala v ostro diferencirane polemike. Dinamičnost srečanja so povečevale razlike med posameznimi socialnimi grupami, namreč med njihovimi nasprotujočimi si mišljenji. Udeleženci so se v intenzivni diskusiji opredeljevali za in proti, tako da je sčasoma nastala skupnost posameznih med seboj zelo različnih grup, ki so se diferencirale ob trdnino jasno zastavljene problemih, ta neskladja pa niso v večini primerov izhajala iz ozkega in privatnega mišljenja klanov, temveč iz grup. Taka izkustva so temeljila na specifičnosti kraja in zgodovine, odkoder so te grupe izhajale.

Potek diskusije je pokazal na neogibnost take diferenciacije socialnih grup, neogibnost pa zato, ker se je izkazalo, da šele taka diferenciacija lahko ustvarja dinamiko, iz katere raste sleherna skupnost, prav tako pa je celoten potek pokazal, da privatna in zasebna mišljenja posameznikov, ki se v te diferencirane grupe niso mogli vključiti, ostajajo na

KRIMINALNA: zgodba in še kaj

Impresionirani, idejno in estetsko nedonošeni in neobčutljivi svet Javoriskove Kriminalne zgodbe se nam je na ljubljanski premieri predstavil v solidni diletantski izvedbi Mestnega gledališča ljubljanskega.

Okvirna zgodba se s svojo lirtvo domišljetnosti, s svojim nevtraliziranim, duhovitim zapletom, spršeno in norčavo poigravo s danimi situacijami vse do tišega trenutka, ko se da rahločutna posoda zdravi pod tešo kravo resnih problemov simboličnega ubežnika iz dirje podzvesti pisatelja Kriminalne zgodbe. Filozofsko in dramaturško nejasno zastavljen konflikt neekskaktnih dilem omogoča vzane spekulativne razlage. Nesmiselnost pa je utemeljena tragični zlom Matije Klanca na melodramatični revolvi projekcije njegovega lastnega jaza. Sumljiva vrednost abstraktnih disonanc med papirnati svetom Matije Klanca in absurdno življenjskim, zanosnim, preprostim, lepote in ljubezni šepim proizvedom tega sveta — Markom Zidarjem — se v razpletu jasno pokaže kot osnovna hiba konitragedije, ki sledi. Beg čistih in lepih (Marka Zidarja in njegovega erotičnega zaveznika Vojilce) čistejši in lepši svet (stran od konkretne in krute družbene stvarnosti naših dni) pa je tokrat na odr, verjetno zaradi neremčnih motivov, izrvenel kot nečist in ne preveč uspel eksperiment.

Redaja Janeza Vrhuneca je s pietetnim pristopom k solzavo humanitarnemu in osem let staremu sporiču zamudila priložnost, posvariti in nasmejati razvedrila lačno občinstvo. Gledske primne in fragmentarne karikature se niso ille v burleskno parodijo, ki gre do konca igre, opojne in dominantne teatralne, bujne in dohotne jare. Režiser je očitno želel soočiti dva svetova: svet pocižje in življenjske radosti — svet čistih — s svetom usakdanosti. Posledica tega — ne preveč posrečena — poskusa je neprebavljiva mešanica premalo kriminalnih, premalo filozofskih, premalo poetičnih, premalo smešnih, premalo absurdnih, premalo resnih in med seboj neprimerno vezanih prizvov.

Plesni in pantomimni elementi Zive Kraigherjeve so se, brez osira na svoja resnično vrednost, kar je najbolj žalostno, ujeli v večšerjeve koncept. Popolna neumnost tega sprenevedanja, ki je predstavno zavlačevalo, jo pačilo, uničevalo in uničilo, ni z ničemer opravičljiva.

Scena Milana Butine je bila v nekaterih trenutkih izvirno dolgočasna.

Maks Bajc kot Matija Klanec je z umirjenim in inteligentnim vedenjem, normalnimi reakcijami in s standardnim psihofizičnim uporom predstavil občinstvu verodostojen klise pisatelja romanov. S tem, da je svojo, za tako ali drugačno razumevanje dogajanja ključno vlogo, tipiziral, je zamudil priložnost, da dā ne samo Matiji Klanecu, ampak tudi celotnemu razpletu prešernijskega smisla. Vefa Murkova kot Katarina je izžarevala fluid žive med mrtvim. Z neslutanim posluhom za prostornino svojega lika je dala mikrodromosom noh dimenzij. Anka Cigojeca je nehalno do delo makeda dekleta pridno opravljala do konca igre. Saša Miklavc je po nepotrebnem barval svojega junaka s deklarativno melanholijo in mu mašil usta s pesniškimi izbruhi tragičnega trpljenja. V nekaterih trenutkih je njegov afekt preglasil vse odvečno in takrat je njegova argumentacija zvenela prepičevalno.

Ostali so se gibali o več ali manj znanih karikaturnih okvirih in so bili kot laki, poleg Vere Murkove, za občinstvo ljubljanske premiere edina zabava večera.

Dusan Jovanović

Ingo Paš

OB RAZSTAVI G. A. KOSA V MALI GALERIJI

Poet urejenega sveta

Na obiskovalca Male galerije, ki občuduje

tihožitja slikarja Antona Gojmira Kosa, vpliva predvsem dejstvo, da živi v našem neklaasičnem času umetnik, ki slika svojo izredno urejeno podobo sveta in da pri tem učinkuje zelo resnično. Mladí smo namreč do urejenih svetov starejših precej skeptični in nam gredo kar mravljinčji po hrbtu, če taki ljudje svoj apriorni optimizem in slaboumno zaverovanost po objektivni red tega sveta prodajajo kot umetnost. Minili so časi, ko smo od samega prelubega vzhienjenja ukali po naši prelepi slovenski deželi in s takim izhodiščem ustvarjali umetniške razglednice.

Kljub takim pomislekom, ki so v nekem smislu že skoraj načelni in veljajo samo na splošno, odkrivamo v Kosovem slikarstvu mnogo tudi zase. Enajst razstavljenih tihožitij, ki so nastala v zadnjih štirih letih, zelo logično nadaljujejo Kosovo umetniško pot, ki traja že štiri desetletja in ki je že od vsega začetka zelo trezna, umirjena, skora profesoriska po svojem zunanjem videzu. Umetnik ni nikoli živel izven svojega časa, vplivi sodobnih umetnostnih to-

Tomaž Salamun

Gojmir A. Kos: Tihožitje z mandolino

kov v svetu so ga vedno opajali, a samo to in nič več. Zato je tudi ves njegov slikarski razvoj enovit. Kos ni bil nikoli v položaju, ki ga doživlja večina ustvarjalcev na stara leta:

1. ali naj svet še posiljuje s svojo umetnostjo, ki je v toku časa postala bolj arheološko-muzealne vrednosti in kot taka razveseljuje in redi umetnostne zgodovinarje,

2. ali naj začne koketirati z umetnostnimi smermi, ki jih ne živi in ne razume, kar seveda rodi neuzžitno juho, zakaj filrt se na stara leta pač ne posreči (takih primerov je ravno v likovni umetnosti največ); ali pa naj

3. modro-utlilne, kar je seveda najbolj pošteno, a se redko dogaja

Tihožitja so najidealnejši motiv za umetnika, ki dela obračun sam s sabo, s svojo umetniško preteklostjo in s svojim odnosom do sveta. Veliki ustvarjalci so vedeli, da je mogoče tudi z enim samim naslikanim jabolkom globlje prodreti v bit sveta, kot z upodobljeno pisano maskerado raznih zgodovinskih pomembnih dogajanj. Resnica v umetnosti ni to, kar se razume, na zunaj vidi ali otipuje, ampak to, kar se sluti za vsem tem. Zal zato tukaj pridni, pošteni in prizadevni nekako ne pridejo na svoj račun, celo to se dogaja, da lahko nekdo z na zunaj popolnoma neprizadeto igro pove več, kot skoraj do smrti ranjena duša. Za Kosovo slikarstvo je značilna ravno ta nota. Svoje resnice nam posreduje na zelo aristokratski, rafiniran in osebno neprizadet način, z igro barv. Tudi v prejšnjih delih pri njem nikoli nismo zasledili krvavih resnic, trpljenja in ekstenzično važnih vprašanj, ki so značilna za večino umetnosti sodobnega sveta (za likovno umetnost sicer to ne velja v taki meri). Za Kosa je odnos med barvnimi umetniško bolj pomemben kot karkoli drugega in prav ta odnos (ki seveda ni odnos sam po sebi, ampak je v njem vključen svet) je ključ, ki odpira vrata k njegovi umetnosti. Nasičene in lene barve se spreminjajo v odtenkih, a se nikjer ne prelivajo in tako vedno izražajo svojo materialnost. Barve vzbujajo občutek urejenega in pomirjalčnega, jasen je v svoji plemeniti odmaknenosti ritem teh slik, aristokratski v svoji lenobnosti in neprizadeti. Predvsem zelo daleč od patetičnosti in od utrajačoe krvave resnosti. Slike so zelo logično grajene, skoraj arhitektonske v svoji kompoziciji, brez čustvene in čutne primesi, zato nikogar ne bodo razburile ali vzbudile protestov. V tem smislu ni bil Kos nikoli revolucionaren.

več

VEČ POZORNOSTI KNJICI IN JEZIKU

Povečanje skrbi za slovenski jezik in knjigo je bila glavna tema razgovorov na prvem plenumu slovenskih književnikov v Mariboru. Dr. Bratko Kreft je v svojem referatu osvetlil stanje slovenskega jezika. Zlasti se je zavzemal za celovitost našega jezika, saj je kljub velikemu izboljšanju v zadnjih letih odnos do slovenskega jezika še dokaj površen. Naši jezikoslovci se vse preveč ukvarjajo z vprašanji pravopisa in vse premalo s tem, kako jezik zveni, z njegovim stilom. »Duh oživlja, sama črka je mrtva,« je dejal Posebel se je ustavil še ob delstvu, da v komisiji za sestavljanje najnovejšega pravopisa ni bilo nobenega izvirnega pesnika ali pisatelja pri sestavljanju Ramovskega iz leta 1950 je sodeloval tudi Oton Zupančič.

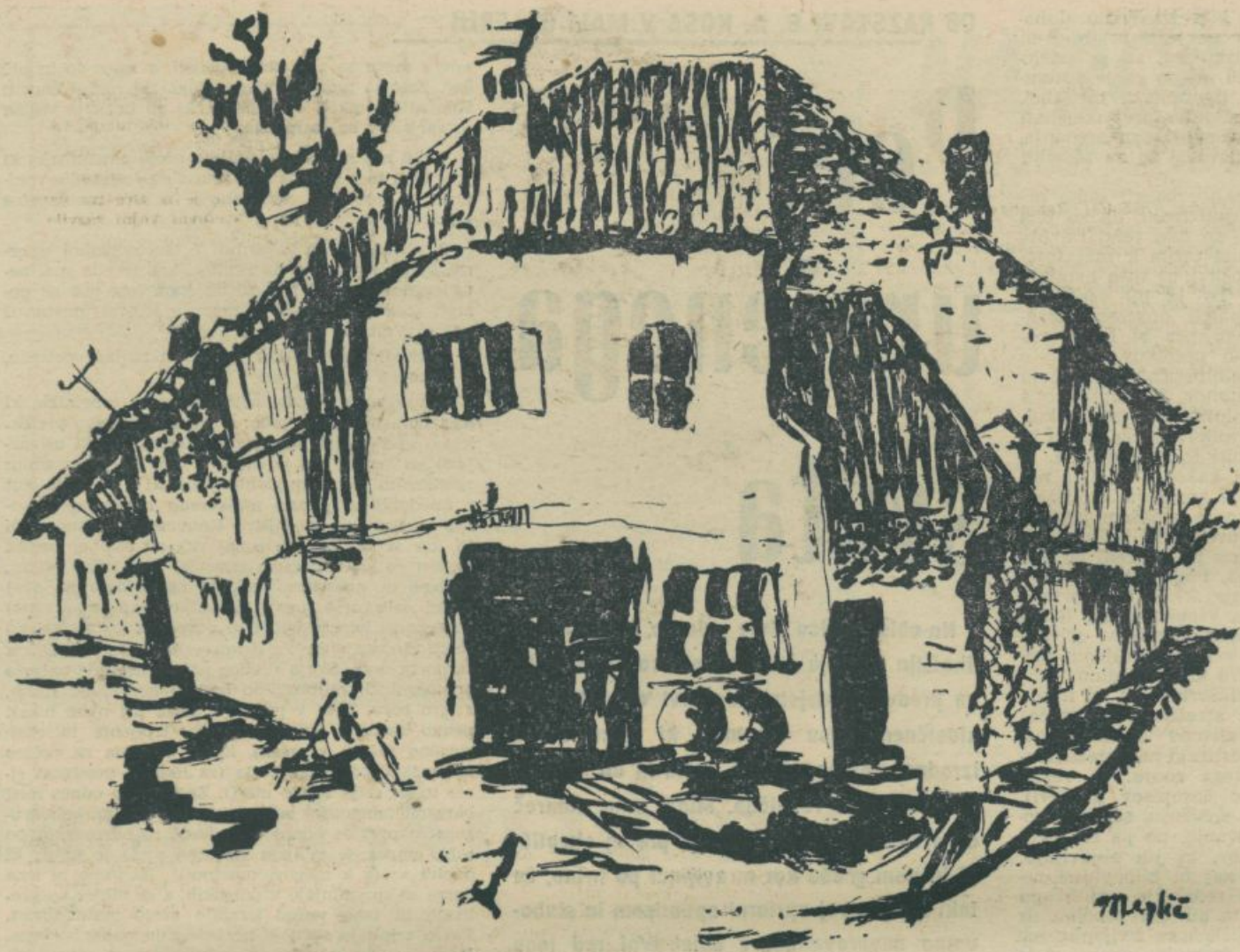
Zanimivo je tudi Kreftovo mnenje o pravilni uporabi končice -ec odzema -ev. Dejal je, da je zaradi debilizacije o teh končnicah podobno črkarski pravdi v Prešernovem času. Poudaril je, da bi morali upoštevati predvsem etični odnos do ljudi in jezika sploh.

O tem vprašanju je v razpravi spregovoril tudi Janez Gradišnik. Bil je mnenja, da naj bi vsak pisal tako, kot pač čuti, da je pravilno. Zaradi tega naj bi na plenumu tudi ne sklepali o opredelitvi za kakršnokoli pisavo, saj je še v razvoju. Razprava pa je trajala le kratek čas, saj sta Gradišnika takoj zavrnila dr. Bratko Kreft in Josip Vidmar. Njuno mnenje je bilo, da naj bi plenum potrdil veljavnost ene same pisave. Le na tak način bi se namreč lahko izognili kaosu, predvsem o solah.

V poslancih, ki jo je plenum soglasno sprejel, so pozvali vse slovenske pesnike in pisatelje, naj se v interesu jezikovne celovitosti odločijo za enotno uporabo končnice -ec, kot je to že izglasovala Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Glede tega vprašanja naj bi se držali pravopisa iz leta 1950, ki nosi podpis uglednega jezikoslovca Ramovša in velikega umetnika slovenske besede Otona Zupančiča. Za vsa druga jezikovna vprašanja pa bi naj veljal novi pravopis. Zanimivi so tudi podatki, ki jih je v svojem referatu naštel Janez Gradišnik. Povedal je, da naš povprečni kupec ni iz vrst inteligence, kot bi to morda pričakovali, temveč je iz srednjega sloja. Kupec te vrste pa ne gleda tako pozorno na vsebinsko plat knjige, temveč pretežno na likovno opremljenost. Ravno ta konservativnost pa je tudi vzrok, da ni prišlo do večjih pocenitev knjig. Najraje namreč kupuje lepo opremljene in trdo vezane knjige, ki so le za malenkost dražje od brošuranih. Menil je, da bi morala biti razlika v ceni med brošurami in vezanimi knjigami večja. Poudaril je tudi, da naj bi kupca vzgajale založbe same, knjigotrštvo pa ne bi smelo biti zgolj trgovina. Slovenska knjiga še ni izpolnila svojega poslanstva, saj je njena usoda vse preveč v rokah tistih, ki jo prodajajo.

Glede slovenske knjige so v poslancih izrazili mnenje, da je potrebno sklicati sestanek vseh, ki so povezani z njenim nastankom in širjenjem. Uredništvom listov in revij plenum v svoji poslanici priporoča, da bi odslej posvetili več pozornosti domačim knjižnim novitetam.

B. Movč

Jože Meglič: Motiv iz Ohrida (originalna litografija)

Radio: „In articulo mortis“

»In articulo mortis« je naslov radijske igre Janeza Čuka in Janeta Kavčiča, s katero je Radiotelevizija Ljubljana začela novo sezono. Delo zasluži pozornost že zaradi tega, ker je eno redkih slovenskih novitet in ker je na pomladnem natečaju radijskih iger zasedlo prvo mesto.

Avtorja sta se spoprijela z nashujšim problemom današnjega časa — s problemom vojne. V ekspoziciji nam predstavlja situacijo v neki vojni, ko ena od vojskujočih se strani načrtno žrtvuje divizijo, da bi zavarovala umik svojih armad. Dogajanje se začne v majhni skupini vojakov, ki se bojujejo in padejo na najbolj izpostavljenem položaju. Skupaj z njimi pade tudi vojni dopisnik, ki je spremljal njihovo enoto na bojišče. Nato se zgodba razvija naprej v dialogu med mrtvim dopisnikom in njegovim urednikom, ki se umika z bojišča. Ta dialog je centralni del igre; njemu sta avtorja po-

ljeni nasprotujoči si stališči, pa tudi njun dialog ostane na nivoju bolj ali manj abstraktnega razpravljanja. Ta očitek verjetno ne bi bil na mestu, če bi avtorja posvetila več pozornosti ostalim osebam in če bi na primer podrobneje obdelala notranje konflikte pri posameznih vojaki. Tako pa so ti ostali shematično razdeljeni na pristaše enega ali drugega stališča in oba protagonista jih uporabljata le kot dokaze v svojem dialogu. Najbolj zanimiva oseba je vojak Kristijan, ki je označen nekoliko bolj individualno. Vendar tudi ta ni mogel zaživet samostojno, temveč je ostal fragmentaren in popolnoma podrejen dialogu protagonistov.

Dialog je prevladujoč element v igri. Vendar je preveč podoben nekakemu akademskemu disputu, v katerem glavni osebi navajata dokaze za svoja stališča, manjka pa mu intenzivnega notranjega razvoja

in napetosti, kar negativno vpliva na dramsko strukturo igre.

Igra je izrazito tendenčna. Avtorja sta očitno nameravala čim bolj uspešno prikazati in zagovarjati tezo. Glede na to, kako je ta teza prikazana, je torej mogoče soditi o kvaliteti igre in o uspehu njunih namenov. Teza ni tako objektivizirana v strukturi igre, da bi bilo mogoče čutiti popolno enotnost vseh sestavnih elementov; namesto da bi jo izražalo samo dogajanje in bilo popolnoma prežeto z njo, jo samo ilustrira kot pozneje dodan element. V dialogu pa je tolikokrat direktno izrečena, da učinkuje gostobesedno in ponekod že nekoliko vsiljivo. Zdi se, da ustvarjalna sposobnost avtorjev ni bila popolnoma kos izbranemu problemu in da mu nista mogla dati ekvivalentnega umetniškega izraza. Zaradi tega pa ne trpi samo estetska kvaliteta igre, temveč neadekvaten prikaz zmanjša pomen tako izražene spoznanja in ga nezasluzeno degradira z nivoja eksistenčnega problema človeštva na nivo vsakdanje resnice; s tem pa zabriše njegov dejanski obseg in vsebino in nam tako onemogoči, da bi se ob njem angažirali toliko, kot bi bilo potrebno in nujno.

Darko Dolinar

Zagrebsko študentsko gledališče

Trenutno najbolj priznana študentska dramska skupina v Jugoslaviji je gotovo Studentsko eksperimentalno kazališče iz Zagreba. Med najuspešnejše jo lahko štejemo tako po številu naštudiranih del, kakor tudi po številu nastopov doma in v inozemstvu. Sem lahko prištejemo še nemajhno število medalj in drugih priznanj z domačih in tujih gledaliških festivalov.

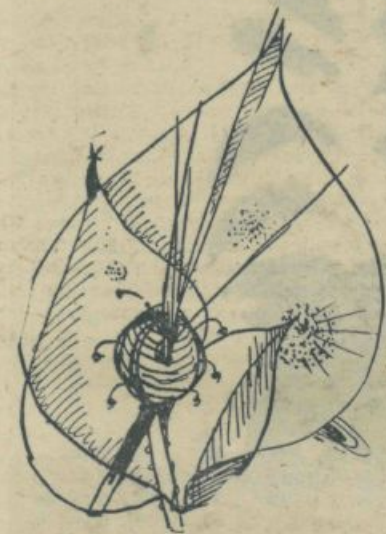
Studentsko eksperimentalno kazališče je bilo osnovano jeseni leta 1956. V začetku je imelo štiriindvajset članov, ki so se že prej zbirali pri SKUD »I. G. Kovčiča« z namenom, da ustanovijo dramsko skupino. Gledališče svojih prostorov ni imelo nikoli. Prve predstave so morali izvajati brez kakršnihkoli sredstev, vaje pa so imeli na različnih mestih in celo po privatnih stanovanjih in kuhinjah. Veliko jih je zaradi tega odpadlo, le najbolj vztrajni so se obdržali v skupini. Igrali so takrat stvari, za katere so vedeli že vnaprej, da jih bodo lahko izvedli brez odra in rekvizitov. Največkrat so igrali po študentskih domovih in tovarnah, neko predstavo za delavce na železnici so imeli celo ob osmih zjutraj. Delavci nočne izmene so bili navdušeni.

Prva vidnejša afirmacija SEK je bila predstava O. Bihalji-Merina drame Nevidna vrata, ki je uspela predvsem po zaslugi prvega režiserja skupine Bogdana Jerkovića, ki je imel izreden pedagoški vpliv na igralce. Od uspešnejših predstav naj omenimo še Tripece de Utolče in Novelo od Stanca Marina Držića, s katerima so sodelovali na velikem festivalu v Bruslju ob svetovni razstavi leta 1958 in kjer so pobrali prav vse zlate medalje, v kateri kurenci gledališč iz sedemnajstih držav.

Ansambel SEK je bil vedno na poti. Udeležil se je študentskih gledaliških festivalov v Parmi, Benetkah, Berlinu, Erlangu, Carigradu, razen tega pa je gostoval še skoraj po vseh republikah. Pogosto je imel v kaki vasi predstavo v skoraj nemogočih okoliščinah, pa vendar so ansambel prav te ostale v spominu kot najprijetnejše.

Res, SEK danes ni več to, kar je bil in pogosto je videti, kot da obstaja samo zaradi tradicije. Velik problem so kadri, saj danes med študenti ni več toliko volje in entuziazma, pa tudi ni nikogar, ki bi se vzgajal novih članov z vso dušo posvetil. Ureditev problemov upa izvesti ansambel sam, tradicija, pa tudi uspehi v zadnjem času pa so lahko samo obet, da kvalitetno delo SEK ne bo propadlo.

J. P.

svetila največ pozornosti in v njem sta razvila misel, da je vojna moralno neupravičena in da množičnega uničevanja človeških življenj ni mogoče utemeljiti z velikimi besedami, kot na primer z zgodovinsko nujnostjo ali z interesi naroda ali s pokorščino kakih velikih idej. Ta teza se razvije v dialogu med dopisnikom in urednikom, ki zagovarja obstoj in nujnost vojne. Urednik in dopisnik nista prikazana kot človeka; temveč kot poseb-

GLOSA

Neko sredo je prišel v Ljubljano italijanski pesnik Salvatore Quasimodo, eden redkih še živečih Nobelovih nagajencev za književnost. Na povabilo Zveze književnikov Jugoslavije. Na postaji ga je pričakal njegov spremljevalec, pesnik Ciril Zlobec, s fotografom Ljubljanskega dnevnika, ki ga moramo pohvaliti. Mislim časopis, zaradi primerne reklame, in fotografa. Tega še posebej. Ko je nekajkrat poblisnil, je pljunil v roke in prijel kovčke — nosačev kajpada ni bilo — in jih s pesnikom vred strpal v taksi! Toliko za začetek. Da mu ne bi z dvainšestdesetim letom stopila slava v glavo, kot pravimo.

Ko je bil taisti Ciril Zlobec na privatnem obisku v Italiji, mu je neki založnik dal na razpolago svoj osebni avtomobil za ves čas tamkajšnjega bivanja. Drugi književniki, prav tako primerno manj pomembni kot naš sicilski gost, pripovedujejo, da so za svojega obiska v Sovjetski zvezi imeli na razpolago državni avtomobil. No, mi smo Quasimoda z Nobelovo nagrado vred stlačili v taksi! Pease che vai...

Naslednji dan je le Zlobčevi zlobi in vztrajnosti uspelo izslediti v neki državni garaži avtomobil, ki je naposled gosta celo odpeljal v Zagreb, pa čeprav je bilo baje nekaj hude krvi, ker ni šel z vlakom. Stane veliko manj!

Za svojega bivanja pri nas se je kajpada sestel tudi s slovenskimi književniki. V osrednjem dnevniku je novinar, ki je verjetno bolj malo razumel, o čem je bilo pravzaprav govora, med drugim zapisal: Lepo število slovenskih književnikov se je včeraj opoldne zbralo... Prebral sem to in podzvestno začel seštevati in odštevati. Naj sem računal tako ali drugače, rezultat je bil vedno isti: enaindvajset nas je bilo s spremljevalcem vred, ampak od tega vsaj šest novinarjev, štirje romanski lingvisti, dva ali trije nezmani obrazi in... In potem potegnem črto in dobim lepo število.

Toliko samo mimogrede, ker dejstva v našem časopisu marsikdaj dobijo veliko bolj praznično podobo, kot so jo v resnici imela. Pa je bilo o tej priliki precej bolj pomembnih stvari. Tudi govora o medsebojnem poznavanju. Tu smo zarotniško ponosno nastopili s pokojnim Luigiem Salviniem. Sempreverde de e rosmarnio. Na veliko presenečenje prisotnih pa je Quasimodo zelo jasno povedal, da nam je omenjeni slavist kljub vsemu storil kaj slabo uslugo. Tako posredovanje lahko

našo književnost samo še bolj odtuji! Pesnike lahko prevajamo samo pesniki in le taki prevodi imajo kakšno vrednost! Seveda nam je zmanjkalo besed. Posledje je v glavnem govoril on. Saj smo o takih in podobnih prevodih pisali nič koliko hvale, zdaj pa...

K dostojnemu sprejemu so prispevali svoje tudi knjigarnarji, ki so poskrbeli, da ga ne bi pomotoma kakšna zbirka »Pesmi« zašla v izložbo. Lahko bi jo prodali! Pred bolj vsiljivimi povpraševalci so izpraznili tudi police in knjige skrili v najtemnejši kot skladišča. Do prve razprodaje.

Na kratko. Z velikimi črkami si zapisujemo, kar našega ali o nas objavi drugorazredne revije in tretjerazredni časopisi na četrti strani. Tu pa imamo izredno priliko — ker mož bo prej ali slej gotovo kaj napisal — in si jo tako napravimo. Kajti sprejeli smo ga, kot da je quasipesnik ne pa Quasimodo. Če ga že povabimo, naj nam ho drag gost! Čeprav ni nobena filmska zvezda Rita Ritt. In niti nogometaš. Kar pa se tiče tistih šestinideset ali koliko že limuzin, ki smo jih spet zadnjič enkrat občudovali... no, priznam, tudi politik ni. Vendar to ni tako žalostno. Žalostno pa je, da mi nismo tolikšni politiki, da bi ga na nekem uradnem obisku sprejeli kot si nedvomno zaslužili. Potem bomo trkali na Salvini!

MIROSLAV MORJE

Zgrešeno mesto

»Bilo je v Berlinu, ko so si leta 1885 evropske velesile razdelile Afriko med seboj. In prav tukaj v Berlinu je, kjer odgovorni mladi ljudje obeh naših kontinentov zahvaljujoč seminarju, sprejemajo to izzivanje.« Te besede je povedal poslanik ljudske republike Alžirije v Zahodni Nemčiji Hafid Keramane, ob otvoritvi drugega afriško-evropskega študentskega seminarja. Prava škoda je, da so vzhodnoevropske države odklonile povabilo k udeležbi seminarja, ki je tako dobil precej »zahodnjaški« prizzvok, čeprav sklepi in diskusije tega niso tako »zahodne«. Vzhodne države so odklonile udeležbo zato, ker se jim ni delo mesto seminarja najbolj primerno.

V bistru je nemško študentsko združenje (VDS) pripravilo s sodelovanjem COSEC seminarski program, ki pravzaprav ni vseboval ničesar takega, kar bi bilo alično političnim nasprotjem v Evropi. Politična vprašanja so se obravnavala dve leti prej na prvem afriško-evropskem seminarju, ki je bil v gradu Burgu. V Berlinu so razpravljali o ekonomskih vprašanjih in izobraževalnih problemih mladih afriških narodov.

Seminarja, ki je trajal od 5. do 13. septembra, so se udeležili najprezentativnejši predstavniki afriških študentskih združenj doslej. V Berlinu je bilo zastopanih 22 študentskih združenj iz Afrike: Angola (UNEA), Burundi (UNEBA), Kongo (UGEC), Gana (NUGS), Kamerun (UNEC), Kenija (Student Union of Royal College Nairobi), Madagaskar (FAEM), Maroko (UNEM), Nigerija (NUNS), Sierra Leone (SRC), Južnoafriška unija (NUSAS), Južna Rodezija (NUSRS), Sudan (KUSU), Tanganika (USU), Tunizija (UGET), Zahodna

Afrika (UGEAO), Zanzibar (AZSU) in kot opazovalci Sionokoščena obala, Severna Rodezija, Njasa, Jugozahodna Afrika in Združena arabska republika. Prisostvovali pa so tudi predstavniki trinajstih študentskih združenj iz Evrope.

Kmalu je postalo jasno, da se ekonomska in izobraževalna vprašanja afriških narodov ne morejo obravnavati popolnoma brez političnega aspekta. Na primer: podpredsednik kabineta za mednarodne zadeve pri UGEAD (Senegal) je pokazal na podlagi dokumentov, da morajo v njegovi deželi še dandanes na podlagi izobraževalnih okoliščin poučevati v glavnem francosko zgodovino in geografijo. Zato lahko v končnem komunikativnem seminarju preberemo, da so vsi problemi afriških narodov v osnovi političnega značaja.

V priporočilu, ki so ga naslovili na vlade afriških držav, so udeleženci seminarja predlagali, da se učni načrti prekontrolirajo, da bi prišli domači jeziki zopet do veljave ter da bi jih uporabljali tudi kot učni jezik. Razen tega, pravi priporočilo dalje, je potrebno, da dobi učiteljski poklic več ugleda.

Udeleženci seminarja so bili mnenja, da bi bilo v deželah, ki še niso postale samostojne, nesmiselno uvajati kakršnekoli ekonomske in izobraževalne reforme, s katerimi bi se izboljšal sedanj položaj Afričanov, ker bi naleteli na nepremostljive težave. Vse oblike kolonializma, neokolonializma in rasizma so vsi udeleženci seminarja strogo obstojali.

Trideset biltenov in štirideset referatov je seznanjalo udeležence seminarja s položajem v vsaki posamezni deželi. Izmenjava informacij, ki so jo doslej tako zamenjajali, se je pokazala kot zelo važna. Kar zadeva problem informacij, so evropska študentska združenja obljubila vso pomoč svojim afriškim kolegom. Razpravljali so o možnosti ustanovitve raznih birojev in tiskovnih uradov. V ta namen bodo poslala evropska študentska združenja

v Afriko tiskovne eksperte, ki bodo pomagali rešiti probleme študentskega tiska.

Posebno pozornost vzbujajo predvsem načrt o ustanovitvi literarnega študentskega glasila na vseafriški osnovi. V nadaljevanju razprave so udeleženci seminarja priporočali v bodoče večjo in živahnejšo izmenjavo študentov med Evropo in Afriko. Študentska združenja naj bi organizirala v semestralnih počitnicah delo za študente iz drugih dežel. V zvezi s tem se priporoča, da združenja ustanove poseben delovni tabor, kjer to zahtevajo prilike. Vodilnim funkcionarjem afriških študentskih združenj naj bi se dala možnost, da bi za nekaj časa delali v pisarnah evropskih študentskih združenj, kjer bi se seznanili z različnimi organizacijskimi problemi. Na drugi strani pa naj bi si evropska študentska združenja intenzivneje prizadevala najti med svojimi člani interese, ki bi bili pripravljeni nadaljevati študij v Afriki.

»Noben napor, ki bi omogočil študij evropskih jezikov v Afriki in afriških jezikov v Evropi, nam ne sme biti pretežak,« zaključuje komunique.

B. R.

ZN, največja mednarodna institucija, katere praznik smo slavili

24. oktobra, se je iz Društva narodov po 2. svetovni vojni razvila v mogočno materialno in subjektivno silo. Če ustanovna listina te vse-splošne mednarodne organizacije si je postavila za nalogo razvijati prijateljske odnose med narodi na principih priznanih načel mednarodnega prava, nevmešavanja v notranje zadeve drugih narodov in samoodločbe narodov in prijateljskega sodelovanja na vseh področjih mednarodne dejavnosti.

Specializirane agencije Organizacije združenih narodov iz leta v leto nudijo vso pomoč nerazvitim in slabo razvitim deželah, od pomoči pri prehranjevanju prebivalstva pa do zatiranja nalezljivih bolezni in pomoči deželah, ki so jih prizadele elementarne nesreče.

Delovanje OZN bi prav res težko popisali z nekaj stavki. Vemo za njeno moč, ki je doslej preprečila že marsikakšen mednarodni spopad, ki bi se lahko končal usodno za človeštvo. V osemnajstletnem delovanju je organizacija popolnoma opravičila svoj obstoj, hkrati pa lahko ugotovimo, da se njena vloga iz dneva v dan, od spopada do spopada sil, ki hočejo vojno — večja. Njena zasluga je, da je bil letos sklenjen moskovski sporazum.

Jugoslavija je že od vsega začetka aktivna članica te organizacije. Njen glas v Združenih narodih je tudi po sodbi najbolj reakcionarnih sil v svetu mnogo večji kot so meje naše dežele.

Izobraževalni sistem v Senegalu

Kot večina vzhodnoafriških dežel, je bil tudi Senegal več kot stoletje pod kolonialnim suženjstvom. To seveda ni moglo ostati brez resnejših posledic. Na kulturnem področju, ki nas tukaj posebno zanima, se to kaže v nepismenosti, nepoznavanju kulture, občutnem primanjkovanju srednje- in višješolskih učiteljev, v togem in nesodobnem učnem sistemu itd. Kratek pregled senegalskega izobraževalnega sistema nam bo pokazal, kako zelo je kolonializem škodoval in preprečeval razvijanje afriških dežel.

Vsako, ki samo na hitro pregleda senegalski učni sistem, opazi razmeroma skromen šolski obisk. Po najnovejših statistikah, ki jih je objavilo naše ministrstvo, je od 449.000 šolobveznih otrok samo 149.375 obiskovalo državne ali privatne šole. To je 32,4 odstotka.

Druge pozornost vzbujajoča okolnost je nesorazmerje med številom šol v mestih in na deželi. Takšno nesorazmerje obstoja tudi v šolah samih in to med številom dečkov in deklic.

Ceprav je Senegal sedaj samostojen, se vendar v njegovem izobraževalnem sistemu — posebno kar se tiče knjig in učnih načrtov — kaže ista situacija, kot takrat pod kolonialnim gospodstvom. Iste učne reforme, ki se izvajajo v Franciji, se uvajajo tudi v Senegal.

Pomanjkanje strokovnjakov je hudi problem tudi v Senegal, zato je mlada država prisiljena iskati v tujini tehnično pomoč.

Osnovnošolska izobrazba

Ta je osnova za bodočo izobrazbo in je na razpolago vsem otrokom od sedmega do štirinajstega leta. Šolanje je obvezno in brezplačno. V praksi pa starše vseeno stane nekaj denarja, kadar njihov otrok obiskuje šolo.

Trenutno je v Senegal 865 osnovnih šol, kar je še daleč premalo za sedanje potrebe.

Kljub temu je reforma celotnega senegalskega učnega sistema nujno potrebna. Večina knjig, ki jih rabijo v senegalskih šolah, je še iz časov kolonialnega gospodstva in so napisane v duhu kolonializma, ki — prav tako kot učni načrt — ne ustreza današnjemu položaju. Popolnoma absurdno je, da se morajo mladi Senegalci še dandanes učiti več francoske zgodovine in zemljepis kot pa zgodovine in zemljepisa lastne dežele. Ker bo dandanašnji šolobvezni otrok že jutri odrasel državljani, je nujno potrebno, da se sezna

linami in z njegovo geografijo. Če se to ne zgodi, obstoja nevarnost, da se tak ni z deželo in kontinentom, na katerem živi, z njegovimi prebivalci, živalmi, rastotrok razvije v popolnoma dezorientiranega človeka, ki ne čuti nobene navezanosti na svojo domovino, ki ne pozna nje-

nih slabosti in sposobnosti, ki ne ve, kaj potrebuje; skratka, obsoja nevarnost, da se tak otrok razvije v nedekoloniziranega človeka.

Srednješolska izobrazba

Srednješolska izobrazba sestavljata dve stopnji: štiriletna nižja in triletna višja stopnja. Učenec, ki s štirinajstimi leti konča svojo sedemletno osnovnošolsko izobrazbo in hoče obiskovati srednjo šo-

lo, mora opraviti precej zahteven sprejemni izpit. Samo ena tretjina jih doseže ta cilj.

S poukom na srednji šoli so podobne težave, kot smo jih opisali že pri osnovnošolskem sistemu. Samo da moramo tukaj omeniti še eno bolečo točko. Medtem ko na osnovnih šolah poučujejo v glavnem Afričani, najdemo na srednjih šolah zelo malo domačih učiteljev in profesorjev. Tako je od 302 srednješolskih profesorjev, ki poučujejo na različnih srednjih šolah v Senegal, kar 261 — to je 83,7 odstotka — Francozov. Vzrok za to močno pomanjkanje afriških učnih moči na višji stopnji je v tem, da se za učiteljsko mesto na višji stopnji zahteva univerzitetna izobrazba, ki je zaenkrat še pomanjkljiva in težko dostopna. Tukaj lahko še omenimo, da se zaradi različnih materialov in finančnih pogojev, ki so na razpolago srednješolskim učiteljem, mnogo Afričanov premislil nadaljevati kariero srednješolskega učitelja.

Izobraževanje na Univerzi v Dakarju

Končni izpit na srednji stopnji je tako imenovani »Baccalaureat«. Univerzitetni študij je možen samo na univerzi v Dakarju, vendar odhajajo mnogi absolventi srednjih šol na študij v Francijo in druge dežele.

Ceprav je univerza v Dakarju pod upravo države Senegal, je še vedno pod kontrolo francoske vlade, ki postavlja tudi rektorja in profesorje. Zaradi tega je na univerzi le malo asistentov in profesorjev afriškega porekla. Od 160 učnih moči ni niti 10 Afričanov.

To, kar to univerzo še posebno jasno označuje, so njeni vpisni pogoji. Še vedno se lahko vpiše na univerzo samo tisti, ki je končal francosko srednjo šolo z zaključnim izpitom, se pravi tisti, ki poseduje »Baccalaureat«. Rezultat sprejemnih izpitov je seveda tudi temu primeren. Sprejemni izpiti leta 1962 so dali na primer sledeč rezultat:

Filozofski oddelek: od 55 pripuščenih kandidatov je bilo samo 21 Afričanov

Naravoslovni oddelek: od 31 pripuščenih kandidatov samo 21 Afričanov

Matematični oddelek: od 32 pripuščenih kandidatov samo 7 Afričanov.

Skupno študira na univerzi v Dakarju okoli 2.500 študentov, od katerih je samo 257 Senegalcev. Univerza ima štiri fa-

kultete: pravno, umetnostno, naravoslovno in medicinsko. Tehničnih institutov zaenkrat še ni, čeprav je v deželi veliko pomanjkanje inženirjev in tehnikov.

Vsi ti primeri kažejo, kako nujna je študijska reforma v senegalskem učnem sistemu. Afriški študentje, ki so se združili v UGEAO, se zavedajo velike važnosti tega problema. Zavedajo se, kako važna je resna predpriprava za študij in predlagajo zaradi tega reformo, ki bi v bovala sledeče točke:

1. spremembo strukture senegalskega učnega sistema,
2. revizijo učnih knjig z ozirom na nove vidike,
3. uvedbo afriških jezikov v osnovne šole,
4. skrajšanje pouka
5. pravo demokratizacijo učnega sistema.

Razume se samo po sebi, da se tako veliko delo lahko izvrši samo v okviru popolne neodvisnosti in ob podpori mladih domačih moči. Poleg tega pa mora Senegal kot nerazvita dežela kljub temu računati na pomoč iz inozemstva. In prav zaradi tega igra evropsko-afriško sodelovanje zelo važno vlogo. Evropske države lahko pomagajo nerazvitim afriškim deželah s tem, da jim pošiljajo kvalificirano učno osebje, da dajejo štipendije afriškim študentom, ki študirajo v Evropi in podobno. Tudi z učnim materialom in s tiskanjem šolskih knjig v afriških jezikih bi bile odpravljene začetne težave.

Zaradi tega se mora sodelovanje evropskih in afriških študentov še bolj poglabiti. UGEAO je pripravljena sodelovati z vsemi študentskimi združenji širom po Evropi, s pogojem, da le-ti spoštujejo njeno suverenost in neodvisnost. Obenem poziva vse evropske študente, da ji pomagajo pri dviganju kulturne ravni afriških dežel.

Študentje gospodarsko visoko razvitih držav naj ob pomislanju za pomoč nerazvitim deželah odgovore na znano vprašanje velikega ruskega pisatelja Maksima Gorkga:

»Na kateri strani delate za dvig kulture? Ali spadate k trpečemu ljudstvu ali k tistim, ki ga tlačijo?«

B. R.

INDEKS IN... KOŠARKA

Na pripravah ženske državne reprezentance, ki se bodo prve dni novembra začele v Beogradu, bo sodelovala tudi Mojca MIHELIC, študentka drugega letnika slavistike na filozofski fakulteti, ki bo poleg najvišje jugoslovanske košarkarice Sonje Mrak edina Slovenka na skupnih pripravah najboljših jugoslovanskih igralcev košarke.

Mojca je stara 19 let, košarko igra že dobrih šest let pri Olimpiji; najprej tri leta kot mladinka, sedaj pa že tri leta nastopa v članskem moštvu in je tudi ena najboljših igralcev.

Na zastavljena vprašanja je Mojca odgovarjala takole:

— Kako vsklajaš študij in šport? Ne z enim, ne z drugim nimam težav. Kar se tiče časa, ki ga potrebujem tako za trening kakor za učenje, ga najdem dovolj. Upam, da bo tako tudi v prihodnje.

— Kaj ti je poleg košarke najbolj pri srcu? Rada berem in to veliko. Berem vse po vrsti, od knjig do časopisov in revij. Seveda preberem naše športno časopisje kar najbolj temeljito, saj se ne zanimam le za košarko, temveč tudi za druge športe.

— Kaj smatraš za svoj največji uspeh doslej? L. 1960 sem igrala z mladinskim moštvom Olimpije, ki je na republiškem prvenstvu osvojilo prvo mesto in s tem prvak Slovenije. Zelo rada se tudi spominja mednarodnega turnirja v Benetkah, kjer smo na turnirju mladih reprezentance Italije, Avstrije in še nekaterih drugih zasedle drugo mesto.

— Kaj misliš o igranju košarke v dvoranah? Bilo bi zelo dobro, ko bi se pri nas preneslo igranje košarke v dvorane, kot je to v svetu danes že običajna stvar. Ni se težko navaditi spremenjenim okoliščinam v dvorani, kamor prideš po končani sezoni z igrišča na prostem, težji je prehod iz dvorane ven in rabiš kar precej treninga, da se zopet dobro vgradiš na prostem.

— Koliko časa posvetiš treningu? Skoroda vsak dan treniram 2–3 ure, bodisi individualno, bodisi kolektivno. Seveda treniram pozimi v telovadnici manj kot poleti na prostem.

— Ali bi se tvoje moštvo — Olimpija — v letošnjem tekmovanju v ženski košarkarski ligi lahko uvrstilo bolje kot na 5. mesto v končni razvrstitvi? Mislim, da lahko, če bi več trenirale, toda o tem je bilo že tako dosti povedanega.

— Tvoje želje za prihodnost? Da bi mi uspelo ostati v naši izbrani vrsti, kar ne bo lahko, kajti v Beogradu je precej igralcev, ki so boljše in izkušenejše od mene; želim tudi, da bi se drugo leto v zvezni ligi Olimpija uvrstila z boljšo igro vsaj za eno mesto višje v končni lestvici kot letos, in da bom lahko k temu tudi sama nekaj pripomogla.

OLIMPIJA NI VEČ AKADEMSKA

V zadnji številki smo posvetili nekaj naše pozornosti informaciji in komentarju o prvih urah obvezne telesne vzgoje na dveh izmed devetih fakultet ljubljanske univerze.

Nezanimanje velikega števila študentov je gotovo potrebno največjega obsojanja. Laskavo pa tako stanje ne more biti tudi za premnoge univerzitetne predavatelje, saj so pred letom dni na vseh fakultetah pričeli s približno enakimi startnimi pozicijami: tako pri finančnih sredstvih kot pri približno enakem interesu študentov.

S tem dosežkom ne moremo biti zadovoljni, če le malo poznamo napore mnogih pri utiranju poti telesni vzgoji na univerzo. V takem — za leto 1963 — nezavidljivem položaju visokošolskega telesnovzgojnega udejstvovanja, se nehoti ozremo s strožjim pogledom na vse, kar nosi ime »študentski šport« ali kar je na drugačen način v tesnejši povezavi z njim.

Tokrat nameravamo oceniti Akademsko športno društvo Olimpija, ki pri nas marsikomu zmožno velja za alfo in omego vsega študentskega športa.

ASD Olimpija je nastalo med študenti in za študente. Vsa leta, dokler je bila Olimpija društvo študentskih športnih klubov, je bila njena usoda večkrat na nitki. Kljub vsemu so se v društvu nekateri klubi v svojih športnih zvrsteh kvalitetno tako dvignili, da bi se morali v bodoče odpovedati ali nadaljnji kvaliteten rasti ali pa delu članstva, ki se s športom niso bavili izključno zaradi tekmovalnih nastopov. Odločili so se za drugo rešitev, saj je že nastajala športna organizacija, ki naj bi navezala nase vse take dilete in utrle telesni vzgoji in športu pot na univerzo.

Ko je končno naša družba prevzela izključno materialno skrb za kvaliteten šport, so v društvo vstopili novi klubi, medtem ko so bili drugi klubi, ki so tekmovali v nižjerazrednih tekmovanjih ali samo životalili, potisnjeni na rob. Vodstvo ASD Olimpije je takrat (t. j. nekako pred enim letom) zagotovilo v največji možni meri pomoč tem klubom z namenom, da bodo svojo dejavnost preusmerili v manj zahtevno, a zato množično

Šport med mariborskimi študenti

Mirno lahko trdimo, da je športna dejavnost med mariborskimi študenti precej razširjena. Mnogi se namreč udeležujejo v najrazličnejših športnih panogah kot aktivni tekmovalci. Najbolj razširjen je rokomet, pa tudi nogomet, mali nogomet, smučanje, tenis in morda še namizni tenis ne zaostajajo mnogo.

Res je, da je športno udejstvovanje omejeno le na posameznika, ki se kot aktiven tekmovalac vključuje v posamezna športna društva. Organiziranega dela v sklopu študentov samih za zdaj še ni. V preteklih letih je bilo sicer nekaj prireditev, kjer so nastopali predstavniki posameznih višjih šol kot ekipe v nekaterih tekmovanjih. Vsi se verjetno še spominjajo turnirja v malem nogometu, rokometu in tenisu, vendar je taka dejavnost doslej bila le priložnostna in od večine študentov ni terjala večjih priprav.

Mnogi pravijo, da je dovolj, če človek početi plava, pozimi pa smuča. Toda to v celoti ne drži. Študentu, ki v redu obiskuje predavanja in študira, ostane za športno izživljanje mnogokrat le malo časa. Ker pa v večini primerov ni aktivno vključen v kak športni aktiv, si športno prireditev povečini le ogleda, ali

pa se nameri kam drugam, da bi se razvedril.

Za študentovo zdravje bi bilo vsekakor mnogo pravilneje, da bi se po učenju odpravil na zrak, v naravo; to bi lahko najbolje združil z obiskom na športnem polju, kjer bi združil uživanje zraka še s krepitevijo telesa.

Toda bodi dovolj razmišljanj, kaj bi bilo prav!

Slej ko prej bo treba v Mariboru ustanoviti študentsko športno društvo, katerega naloga bi bila, da bi nudil možnost športnega izživljanja tudi tistim študentom, ki zaradi tega, ker ne nastopajo aktivno v določenih klubih, ne pridejo v stik s športno dejavnostjo. Seveda pa študentsko športno društvo ne bi potrebovalo velikih materialnih sredstev, saj bi opremo in naprave brez dvoma dali posamezni športni klubi in društva radi na razpolago.

Da bi se študentsko športno življenje v Mariboru razmahnilo, bi morali poskrbeti predvsem študentski funkcionarji pri Odboru visokošolskih zavodov, kjer imajo v ta namen ustanovljeno že posebno športno komisijo.

Boris Bergant

Samo ena medalja

Kot je Tribuna poročala že v zadnjih številkah v preteklem šolskem letu, je bila prvi teden v septembru v Porto Alagru v Braziliji četrta Univerziada. Tokrat je udeležba presegla vsa pričakovanja; sodelovalo je preko 1500 študentov in študentšportnikov iz 20 držav. Tekmovanja so bila v košarki, odbojki, atletiki, telovadbi, sabljanju, plavanju, waterpolu in tenisu. Zal organizacija tekmovanja ni dosegla nivoja tekmovanja v Parizu leta 1957, Torinu 1959 in Sofiji 1961, kjer so bile prve tri Univerziade.

Jugoslavija je poslala skromno zastopstvo: plavalec Dorčič in Zeierjevo in metalca krogla Jocovića.

Naši niso izpolnili pričakovanj. V tekmovanju na 200 m hrbtno je Dorčič zasedel četrto mesto, imel je smolo, le za desetinko sekunde mu je »ušla« bronzasta medalja. V tej tekmi je zmagal madžarski plavalec Czikany pred Holandcem Wetelingom in Špancem Capretrrom. V tekmovanju

ženske na 100 m prosto je naša državna rekorderka Hilda Zeier osvojila 5. mesto.

Tudi naš rekorder v metanju krogla, Jocović, je razočaral. Z metom daleč pod svojimi zmoglostmi je dosegel 4. mesto in ostal brez medalje, na katero je glede na relativno slabo udeležbo gotovo računal. Edino medaljo je Jugoslaviji »priplaval« Zeierjeva v tekmovanju na 400 m prosto. S časom 5.13.8 min. je dosegla 3. mesto za zmagovalko Nemko Brunnerjevo in Madžarko Frankovo.

Le kje so ostali uspehi naših športnikov s prejšnjih Univerziad?

Res je, da naše zastopstvo še zdaleč ni bilo tako številno kot na preteklih tekmovanjih — vzrok temu je oddaljenost Brazilije in v zvezi s tem veliki stroški — toda kljub temu je bil nastop Jugoslavije na 4. Univerziadi neuspeh. Upajmo, da bo na 5. Univerziadi dosegli več uspeha in tako povrnili naši državi ugled, ki ga je že imela, in ki si ga ni ravno lahko ustvarila.

T. Z.

delovanje. Ti klubi, naj bi se kasneje nekako stopili s tovrstnimi društvi študentske športne organizacije, ki naj bi tako pomenila rezervoar novih kvalitetnih športnikov. Le-ti pa naj bi kasneje prešli v Olimpijo.

Zdaj po letu dni lahko ugotovimo, da Olimpija te svoje naloge za napredek univerzitetnega športa ni izpolnila.

Se več, v zadnjem času se je prav pri teh klubih, ki so v Olimpiji ostali, pojavilo nekaj stvari, ki mnogim študentom res ne morejo biti všeč. Z drugimi besedami, tako društvo se ne more več ponášati z naslovom »akademsko«. Nejasni odgovori uprave ANK Olimpije o »nakupih« igralcev, nepričljiva pojasnila o idealistični navezanosti igralcev na naše mesto, so ob rezultatih, ki jih je klub dosegal, le še bolj vzburkali ludo kri. Se posebej pa so vprašanja materialne preskrbljenosti igralcev prizadela njihove ne tako preskrbljene tovariše, akademske državljane.

Sklincevati se na veliko število študentov, ki so člani Olimpije, bi bil kaj nepričljivi argument, saj je prav v Ljubljani, pa tudi drugod več klubov, ki imajo večino članstva pravih študentov. S športom se ukvarjajo predvsem mladi ljudje, le-teh pa v univerzitetnem središču ni malo.

Gotovo je, da društvo, ki je pozabilo na svoje obveze do svoje študentske sredine, nima več pravice nositi njenega imena. Se posebej pa ne sme kovati iz tega, nepravilno prisvojenega imena, kake koristi. (ASD Olimpija je letos dobila na univerzi 5 milijonov dinarjev! To precejšnjo vsoto bi vsekakor lahko bolje izkoristili, v korist vseh študentov, ne pa samo v korist nekaterih kvalitetnih športnikov.)

MORDA ŠE NE VESTE, DA...

mednarodna atletska federacija ne vodi svetovnih rekordov le v eni panogi lahke atletike v maratonu.

Za maratonski tek (42.195 m) se vodijo lestvice najboljših časov, ki so jih dosegli tekači — maratonce. Še lani je imel zmagovalce rimske olimpijade v tej disciplini Etiopce BIKILA najboljše čas na svetu — 2 uri 15 minut 16 sekund in dve desetinki. K. so letos spomladi japonski maratonce pretekli to razdaljo hitreje od Etiopca, so bili strokovnjaki prepričani, da bodo na olimpijskih igrah v Tokiu igrali domačini glavno vlogo. Toda ne, pred kratkim je 25-letni Amerikaneц IDELEN, ki kot profesor zgodovine živi v Angliji, pretekel maratonsko progo v doslej najboljšem času na svetu — 2.14.28.0 in se s tem uvrstil na prvo mesto na lestvici favoritov za Tokio. Atletski strokovnjaki so mnenja, da bo moral zmagovalac v Tokiu preteči 42, 195 m v času 2 uri in deset minut. Ta čas pa je bil še do nedavnega več kot »sanjska meja« v tej nedvomno najtežji atletski disciplini.

Je znana smučarska skakalnica v Lahtiju na Finskem letošnje poletje povsem zgorela. Skupina študentov iz Helsinkov je nameravala prenočiti pod njo. Ko pa jim je v nočnih urah postalo hladno, so si zakurili ogenj. Zapihal je veter in raznesel iskre in ker je skakalnica zgrajena iz lesa, se je le-ta v trenutku vnela. Kdo bo povrnil škodo, ki gotovo ni majhna, o tem finski študentski list ne poroča.

T. Z.

V Tednu novincev je športna komisija pri FO FAGG organizirala prvenstvo FAGG v košarki. Prvenstvo je bilo na igrišču Ilirije v Zg. Šiški. Sodelovale so štiri ekipe. Arhitekta ter geodeta-komunalce je treba grajati, ker se prvenstva niso udeležili niti z eno ekipo, saj so bile vse štiri ekipe z gradbenega oddelka.

Zmagala je zasluženo boljša in homogenejša vrsta prvega letnika. Vrstni red ekip: prvi je bil prvi letnik, slede četrti, drugi in tretji letnik.

B. M.

PREDAJAMO VAM V SODBO PRVO BRUCORESKO, NOVITETO V SEDANJI LITERATURI.

KO JO JE AVTOR PISAL, JE BIL ZELO HUMORISTIČNO RAZPOLOŽEN, SAJ JO JE PISAL V ŠTUDENSKI MENZI. VENDAR JE VSE SKUPAJ POSTALO MANJ HUMORISTIČNO, KO JE MED PISANJEM IZVEDEL, DA SE BO HRANA PODRAŽILA, KAR GA JE ZELO PRIZADELO.

ZATO VAS PROSIMO ODPUŠČANJA IN SOŽALJA.

Prvo predavanje

Naročili so, naj si kupim žlico, škarje, pinceto, plašč, skripa itd. in jaz sem že na prvem predavanju, kot tipičen primer bruca, imel vse s seboj.

Tudi na predavanje sem čakal pred predavalnico že pol ure prej, da bi lahko sedel v prvo klop, kajti moj dober name je bil, da nekoč nekaj postanem.

Sedel sem torej v prvo klop in pogledal naokoli, pa mi je postalo nekoliko tesno pri srcu, saj je poleg mene sedelo dekle, lepa prsa, noseček kot škrijančkov kljunček, usta, ah in oči; ne, ne da se popisati vsa ta lepota.

S težavo sem se premagoval, da nisem zija vanjo kot se ne spodobi. Dopovedoval sem si, da sem na koncu koncev le prišel na predavanja zaradi tega, da se nečesa naučim, ne pa, da bi zija dekleta, pa mi je oko kar samo uhajalo na miljo desno stran.

»Oprostite, prosim, kdo pa zdaj predava?« sem vprašal ves rdeč od sramu s trepetajočim glasom.

»Bruc?«

To kratko vprašanje me je nekoliko zmedlo. Požgečkal sem se po porajajoči pleši in bilo mi je strašno neugodno. Končno sem se okorajžil ter izjavil:

»Da, bruc. Otroček šolske reforme po milosti božji.«

»Torej anarhist?«

Spet sem jo strašno pogledal. Tedaj sem opazil, da kaže s prstom na moj žep, s katerega so gledale škarje.

»Ne, nikakor. Zakaj?«

»Zakaj potrebujete škarje?«

»Oprostite, tako so mi naročili...«

»V redu! Vstanite vendar, ali ne vidite, da je prišel predavatelj?«

Privlekel sem na dan polo papirja z rdečim robom, skrbno napisal naslov ter pošklbil k lepotici.

Pomislite, naslov predavanja je napisala na cigaretno škatlo.

Kaj je predavatelj govoril, nisem poslušal. Podzvestno sem si zapisoval njegove besede ter gledal kolena, ki so sramežljivo kukala izpod krila sosedu.

»Vaša kolena!« sem šepnil.

»Menda nisi moralist?«

»Ne, ampak čudovita so.«

»Piši raje, tepec.«

S še večjo vnemo sem zapisoval ter ob tem gledal kolena sosedu. Rečem vam, kolena in pol. Takšna, kot jih Claudia nima.

Dve uri predavanja sta minili kot bi pihnil. Pedantno sem zganil polo papirja ter odšel domov. Vsedel sem se k mizi

in odprl zvezek (nikar se ne smejte, čul sem, da se je treba učiti sproti, torej sem ravnal absolutno pravilno).

Naslov predavanja je bil čuden, čisto akademski. Pokimal sem si ter začel brati:

Bruc: kemija

»Tovariši, danes bomo vzeli nekaj osnovnih pravil bontona. Mislim, da vam ni treba posebej razlagati, da morate, ko greste skozi vrata, spustiti dekle naprej. To, tovariši, je tako in tako samoumevno. Potem, tovariši, vrata ne zapirajte s pljunkom, temveč jih previdno in tiho treshnite.

»Prižiganje cigaret v predavalnici se kaznuje najstrože. Obenem pa je to neolinkano!

Ko anarhist vstopi, vstanete in stojite v škarjastem redu.

Pogovarjanje s koleni je prepovedano, dotičnega prekršitelja bom lastnoročno vrgel skozi epruveto predavalnice.

Zapisujte si čimveč in ne bodite moralisti, kajti lenoba vam ne bo koristila.

Zapomnite si še to: začnite študirati čimprej, kajti škarje brez študija so nevarne.

Prvo predavanje bomo začeli kar s tepcem, ki je delal polzkuse v kvalitativnih prsih ter ugotovil, da se njihova veličina giblje okrog dva Vodika torej pomaga pri lepoti, bruc pa nastopa kot katalizator (katalizator pri reakciji ne sodeluje).

Ta fantastičen polzkus je omogočil križu, da se je dvignilo na stopnjo, ki jo vidimo mi danes.

Tovariši, to si zapomnite za vekomaj in ne pozabite nikoli!

S tem, tovariši, sem svoje predavanje končal (ne, tega ni treba pisati).

Prihodnjiki bomo govorili o Daltonu in njegovih očeh...«

(Oh, te noge, oči in škrijančkov kljunček, da o prsih sploh ne govorim...)

buc

Ni najboljši, če ima človek nadobudnega brata. Takega brata, ki hodi sveda v prvi, morda drugi razred. Tak mlad občan je, odkrito rečeno, prava nadloga. Pa ne samo zaradi sodelovanja ostalih družinskih članov pri izdelavi domačih nalog. Ima še kup drugih osebnih napak. Skoda, da ne igram z njimi črna košarka. Po petih napakah bi se ga rad dan ali dva odkrižal. Poleg tega, da je nadobuden, je pa tudi zelo radoveden in prava čveka.

Oni dan je prišel iz šole in sem pogledal svoj led iz računstva. Dobil sem +4, pa še čebelico. Prosti spis, ki ga je čveka ustvaril sam, se je ponašal z -2, z zahtevo po očetovem avtogramu in povabilom, naj se mati zglaši pri šoli.

Vzamem zvezek in berem:

»Tudi moj brat hodi v šolo, čeprav je že zelo star. On ima šolo samo jutraj. On ima v šoli tudi več šic in tovarišev, ki pa niso samo učitelji, ampak še nekaj več. Včasih je moj brat tudi kaj vprašan. Po navadi on ne zna. Če ne zna tudi njegov součenec Tone, reče on enti. (Ne vem ali je to po rusko ali po francosko, Op. p.). Pa tudi šica včasih kaj ne ve ali pa pomeša (kakor mojal Op. p.). Njegovi učitelji nimajo debelih knjig ampak učijo kar iz enih listkov, ki imajo že velika ušesa. Brat pravi, da učijo vedno iste reči. (Op. pisca: To je bolje kot na naši šoli. Pri nas se učimo zmerom druge reči.) Ko se šola neha tudi moj brat ne pride takoj domov. Ne vem, morda je tudi kdaj zaprt, ali pa se kje preganja. Hlač na kolenih pa nima strganih. Včasih pride tudi njegova součenka Lenka, takrat delata vaje in moram jaz v kino, čeprav sem tisti trapast film že videl. Včasih pa pride Tone, pa lahko tiste vaje gledam. Ko že vse lepo narišeta, potem polijeta po papirju tuš in sta vesela, da skačeta do stropa. Potlej se začneta učiti srbohrvaščino, kar pa mi še nisimo jemali. Ampak jaz že malo znam. Včasih se moj brat s Tonetom tudi kaj navadnega pogovarja. Kot sem zvedel iz dobro obveščenih trikotnikov (krog še ne znam narisati) so imeli na začetku leta veselico, pri nas smo se pa morali kar takoj začeti učiti. Še tepli so se lahko tam. Zdjaj pa tega ne smejo več delati. (Saj po tem sta pa najini šoli kar enaki. Op. pisca).

Moj brat je zdaj en zelo fin tovariš gospod. Lahko gre spat kadar hoče, jaz pa s kurami, čeprav jih nimamo. Zjutraj lahko dolgo spi kar mi je zelo všeč. Prav tako mi je všeč to, da jim tisti tovariši povejo včasih tudi pravilice. To so take fine pravilice, ki so čisto na novo zamišljene. Dogajajo se te pravilice v tiskarni, potem pa pride en hudi mož in vzame knjige in potem so vsi žalostni, tovariš profesor se pa samo tako dela.

Najbolj pa mi je všeč pri mojem bratu to, da ima vedno čas, da mi dela domače naloge iz računstva. On se razen vaj, nič ne uči. Pravi, da je še čas. Taka šola je fina. Jutri bom šel še jaz tja. Sem slišal, da ni treba imeti šol, da je vsak dovolj zelen za prvi razred. (Ko sem zadnjič poskušal kaditi, me je dobil oče in mi rekel, da sem še prezelen za to. In je vzel zeleno šibo. Op. pisca.) Upam, da sem danes zadnjikrat v tej šoli, in da je to moj zadnji domači prosti spis. V tej šoli.«

Prosti spis

videz vara. Obiskovalci Ezl-eka so psihično silno zaposleni. Njihove možganske celice se koncentrirano ukvarjajo z ženskimi državljani SFRJ, ki hodijo mimo njih v popolni paradni opremi, in ta mimohod spominja na modno revijo. Ezlek torej daje možnost seznanjanja z neznanimi drugospolniki. Človek, ki stoji na Ezl-eku, ima vse pri roki: kavarno, dancing, »Bobin« buffet, bar.

Kavarna Astorija ima zelo svetovljanski videz in je za bruce brez dvoma primerna. Bruci so, če uporabimo primero iz zoologije, kot psički, spuščeni z verige, posebej tisti, ki ne žive za stalno v mestu. Ljer študirajo. Sami, neodvisni, prosti, svobodni, enaki med enakimi — same lepe besede. In uživajo lepo brezskrbnost, dokler jim ne usahnejo razne dotacije od doma in iz podjetij.

Astorija je lokal, kjer človek lahko reprezentira v vsem svojem sijaju. Naroči si kaj krepkega, saj je že vendar študent, bere tuje časnike ali, kar je verjetneje, si ogleduje slike v njih. Če se dolgočasi, se presede k oknu in če mu razgleda na ulico ne zaslanja kak umetni podpornik z Ezl-eka, opazuje cesto. Morda pa se seznani z mlado damo in če dobro govori kak tuj jezik ali pa dobro plačuje bo gotovo uspel.

Astorija je začetek »študentske transverzale«, ki pa nima nič skupnega z ono drugo. Podobna ji je le po pačjih udeležencev. Nasproti kavarne je v istem poslopju Darcing. Ta ima to prednost, da je kakor bar odprt tudi čez noč, vse do štirih zjutraj. Bar je tretja postaja, četrt in zadnja pa je kolodvorska restavracija. Ime Darcing ni preveč posrečeno. Predlagam novo ime, ki naj ga germanisti, mrosim, prevedejo: pivnica, kjer skrbi za zabavo in dolgčas, oprostite, kratkočasje, plesni orkester.

IZ NASELJA SMO PREJELI TA-LE PRISPEVEK: »Mi, stanovalci in abonenti menze v Naselju si želimo, da bi bilo v vsakem letu kar 52 skupščin stanovalcev. Zakaj? Zato, da bi bila hrana vse tedne pred temi skupščinami boljša!«

V SOBOTO ZVEČER SMO VIDELI V NASELJU:

... 4 nadobudne mladce, študente iz dobro situiranih ljubljanskih družin, kako so hiteli lokat izmaknjeno pivo in vince; pijačo jim je izza zavese pri hladilniku — le 4,5 metrov od točilne mize — podajal peti član žejne družbe. Le-tega pa nismo videli.

... osebe za točilno mizo, ki se za neprimerno spravljeno pijačo ni dosti zanimalo

... odgovorno osebo, ki skrbi za mavrične barve, pod snopi katerih se plesalke in plesalci bolje zabavajo. Ne vemo, če je v mavrici tudi črna barva. Vsekakor pa je — tema — najcenejša.

... prazne steklenke pelinkovca in florijana. Že ob enajstih je bila pivska norma dosežena! Oj, da bi le povsod tako hitro poskrbeli, da bi bile norme in obveze izpolnjene, kako dobro bi se nam vsem godilo!

REKLAMA PA TAKA?! V prejšnjo številko Tribune so naši kulturniki vtaknili vsakomur povabilo za vključitev v skupino SKUD Akademik. Ponovno poudarjamo, da so to bila vabila z visokim kulturnim poslanstvom in ne komercialne objave neke potovalne agencije, kakor bi si lahko predstavljali navaden zemljan.

POSLOVNA NEVEDNOST: Precej študentov si kuje denarce s pomočjo Komisije za honorarne zaposlitve pri Univerzitetnem odboru. Marsikomu je to (poleg drugih ugodnosti) edina zveza s pojmi: fakulteta, študij itd. Vse one, za katere velja predvsem prejšnji stavek, opozarjamo, da ta edina zveza — blagajna, od četrtika popoldne do ponedeljka opoldne ne dela in naj nam zato s svojo navzočnostjo in tečnarjenjem poslej ob neuradnih dnevih prizaneso.

ZALEGLO JE: Onikrat smo se obregnili ob propagandne omarice Akademika. Možje so se zganili in stare slike ven pobrali. Ostali so le obledeli papirji s temnimi ploskvami namesto fotografij. Tudi to je nekaj!

PREPOVEDANA BRUCOVANJA: Med tistim delom študentov, ki so prizadeti, se je začela velika akcija, da bi nepopularen sklep pešice razveljavili. Kot vsi pravi nergači so se akcije pravilno lotili. V ožjem kavarniškem, oz. gostilniškem krogu somišljenikov.

REKLI SO NAM: ... da se v hiši pravilja ena velika kulturna reč. Zaskrbljeno se vprašujemo, če ne bo žlica prevelika in želodeček premajhen, da bi jo uspešno prebavili. Saj veste, kot po navadi!

Središče mariborskega študentskega življenja je »Ezl-ek« ali »Oslovski vogal«. Če si privoščimo majhno neskromnost, nam lahko damo še en vedeček: miniaturni Hyde Park. To ime označuje eno njegovih funkcij: zborovanja v malem. In kot lahko v Londonu, v Hyde Parku, govori vsak, ki zna govoriti, tako je tudi na Ezl-eku tema pogovorov poljubna. V glavnem se giblje med dvema skrajnostima: od športa do kulture. Diskutanti pa nimajo preveč smisla za patetično držo velikih govornikov. Naslonjeni so na zidove kavarne Astorije in udobno nameščeni ob njenih velikih oknih. Človek, ki takole poápra hišni vogal, daje videz brezdelneža. Toda

Nekaj korakov vstran, proti jugu, je v poslopju kinz Edarnik bar, čigar ime vzbuja v brucovskih dušah najasne predstave o zelo prepovedanih in zato sladkih stvarih. Bar ima svoj umetniški, ali kakor se reče v strokovnih krogih, artistski spored. V glavnem ga izvajajo umetnice, ki so po imenu sodeč, vse tufke, govore pa naš jezik. Njihova umetnost je v tem, da počasi, kos za kosom, slačijo dele svoje garderobe. Pri tem izvajajo nekakšne ritmične gibe. Ko pride o že skoraj na konec, se spodnjega čela telesa še nekaj drži, zgornji del pa si brž zakrijejo. In ko se pričnejo oblačiti, občinstvo od zadovoljstva zatuli.

se nadaljuje

Sestanek FO na ekonomiji

V preteklem tednu so na sestanku fakultetnega odbora na ekonomski fakulteti zamenjali nekaj članov v FO, sprejeli pa so tudi okvirni program dela, ki ga bodo posamezne komisije še razširile in predlagale na prihodnjih sejah.

Sestanek FO se je začel s pismom, ki ga je doslej še neznana skupina študentov prvega in drugega letnika poslala med drugim tudi na uredništvo Tribune in ki vsebuje vulgaren napad na pedagoško delo neke predavateljice na ekonomski fakulteti. Fakultetni odbor ni bil seznanjen z vsebino pisma, kar kaže, da si na ekonomski fakulteti nekateri anonimneži lastijo pravico posredovati mnenja študentske organizacije ne da bi študentsko vodstvo o tem kaj vedelo.

Sprejeli so tudi nove smernice za delo FO. Če se bo na primer na sestanku razpravljalo o idejnih vprašanjih, bo sestanek vodil ideološki referent in ne več tako kot je bilo doslej, da je vse sestanke vodil predsednik.

Študijska komisija bo nadaljevala delo, ki so ga začeli na izredni skupščini. Ugotovili pa so, da je po tej skupščini v študijskih programih in izpitnih režimih že nekaj sprememb. Določili so še, da bo študijska komisija bolj sodelovala s fakulteto. Njeno delo bo problematika postavljanja izpitnih rokov in analiza potreb po učbenikih.

M. T.

Arabski študentje – Skopju

30 arabskih študentov, ki študirajo v Ljubljani, je zbralo 38.500 dinarjev za pomoč Skopju. Zbrani denar so poslali prebivalcem makedonskega glavnega mesta in priložili sledeče pismo:

»Ob hudi katastrofi, ki je prizadela vaše mesto, vam izrekamo arabski študentje, ki študiramo v Ljubljani, iskreno sožalje.

Zelimo, da bi čimprej odstranili težke posledice te strašne tragedije in zato nam dovolite, da vam predamo skromen dar kot izraz našega iskrenega prijateljstva.

Družabni večer

V okviru Tedna novincev je družina Početniške zveze pred kratkim priredila prvi družabni večer s plesom v prostorih študentske organizacije na medicinski fakulteti. Večer je bil posvečen predvsem novincem in je potekal v prijetnem vzdušju. Škoda je le, da ni bilo predvidenega krajšega kulturnega programa in razgovora z novinci.

Podobnih, toda bolj pripravljenih večerov si še želimo, posebno še, ker je kulturno in družabno življenje na medicinski fakulteti še zelo revno.

S. R.

Prihodnje seje Univerzitetnih odborov

Vse prihodnje seje Univerzitetnih odborov bodo v prvi vrsti posvečene materialnim pogojem študentov. Po podatkih iz jugoslovanskih visokošolskih centrov in po statistični službi je CO ZSJ ugotovil, da materialna skrb za študente iz leta v leto upada. Vedno manj je štipenditorjev, študentje pa se izogibljajo kreditiranja, ki je v nekaterih republikah nemogoče urejeno. Večina si zato išče honorarnih zaposlitev, kar vodi v kampanjski študij in prestavljanje izpitnih rokov ter tako pogosto zavlačuje študij. Problem je velik, ker ne zajema samo nekaj primerov, temveč ima vsejugoslovanski značaj.

Sestankom oz. plenarom bodo ponekod prisostvovali tudi predstavniki družbeno političnih organizacij, institucij in ustanov, ki so neposredno zainteresirane za delo in probleme iz življenja študentov.

POPRAVEK

V zadnji številki smo na tem mestu objavili oglas Zveze ŠOLT o varilskem tečaju, ki bo trajal od 5. do 16. novembra in ne od 5. do 6. novembra, kot je bilo pomotoma natisnjeno.

Telesna vzgoja na fakultetah – obvezna

BEOGRAD: Na gradbeni fakulteti v Beogradu je z letošnjim letom postala telesna vzgoja obvezni predmet, na veterini, tehnologiji in VTS pa je telovadba fakultativna. Sodiijo, da je s tem prebit led in konec stihije, ki je doslej vladala na področju telesne vzgoje na univerzi.

Dosedanje diskusije so pokazale, da so študentje glede športne aktivnosti prepričani samim sebi. Sedanji ukrepi in sklepi univerzitetnih uprav pa so tudi v vrstah profesorjev naleteli na veliko razumevanje.

Tam, kjer bo telesna vzgoja uvedena kot obvezni predmet, se bo poučevala za vse letnike enkrat tedensko. Gradbena fakulteta, ki je pionir telesne kulture na beograjski univerzi, si je poskrbela tudi strokovno usposobljene strokovnjake.

Študenti proti študentom

SARAJEVO: Študentje kritizirajo študente. To se je zgodilo v nekem študentskem domu v Sarajevu. Kritizirali so na sestankih doma vsevprek, a najzanimivejše razprave so bile o čistoči. Nesnažnost po straniščih zadaja velike probleme. Nekaj so krive instalacije, največ pa študentje, ki stranišča uporabljajo. Seveda pa to še ni vse! Tudi s posteljino imajo težave, saj je v začetku prav dolgo časa niso premenjali. Ženski balkoni so iz dneva v dan sušilnica za spodnje perilo... Obravnavali so loputanje z vrati in kaljenje nočnega miru. Vsekakor – ne kritika zaradi kritike, ampak resen pregled dosedanjih napak.

Morda bi se tudi pri nas lahko kaj kmalu lotili podobne kritike. Prav gotovo bi bil marsikateri sestanek bolj zanimiv.

Več kot 2000 novincev

SARAJEVO: Na fakultetah sarajevske univerze so predavanja že v polnem razmahu. Po nepopolnih podatkih se je že pred tremi tedni vpisalo na sarajevsko univerzo 1974 novincev, ker pa so roki na nekaterih fakultetah podaljšani do konca oktobra, je to število še večje.

Največ novih obrazov v prvem letniku je na prirodoslovno-matematični fakulteti, druga je filozofska fakulteta s 295 novinci. Na medicinski fakulteti je bil za sprejem na fakulteto potreben sprejemni izpit in tako je od 225 kandidatov »prilezlo« v prvi letnik le 159 novincev.

Najmanj zanimanja je bilo letos za veterino. V Jugoslaviji so štiri fakultete za veterino (oz. oddelki), na sarajevsko fakulteto pa se je vpisalo samo 40 novih slušateljev.

pisma uredništvu

Pozornost

Tovariš urednik!

Zdi se mi, da je prav v tej rubriki primerno, da bralci povedo svoje želje in opažanja o vsakodnevnih dogodkih na naših fakultetah, po hodnikih in jedilnicah, po čakalnicah zdravstvene službe in tudi po študentskih domovih. Danes bi vam rad opisal dogodek, ki ga nisem pričakoval, pa me je zato toliko bolj presenetil. Bilo mi je zelo prijetno, ko sem videl to sicer skromno, a vendar tako vzpodbudno pozornost.

Pred kratkim je fakultetni odbor ene od naših fakultet razpravljal o delu svojih članov in pri tem ugotavljal aktivnost in neaktivnost aktivistov v študentski organizaciji na tej fakulteti. Ugotovili so, da precej študentov, ki delajo v fakultetnem odboru, nima opravljenih študijskih pogojev in so v stiski s časom in v mirzlici, ki vlada pred izpiti, zanemarili svoje funkcije ali pa svoje delovanje popolnoma opustili.

Člani fakultetnega odbora niso dolgo razpravljali o teh »bitvskih« funkcionarjih, saj o njih ni bilo potrebno spregovoriti nobene besede več. Preprosto so jih razrešili dolžnosti in na njihova mesta imenovali nove študente.

Med tistimi, ki so prenehali delovati v študentski organizaciji, je bilo tudi več študentov, ki so se iz različnih vzrokov morali posloviti za eno leto ali pa za vedno od študentske organizacije in študija in si poiskati zaposlitev. Predsednik fakultetnega odbora je povedal njihova imena...

ŠOPEK ZA...

Dorotejo in Zorana

»V imenu naših brancev in uredništva vama želimo srečno vožnjo v novo življenje.« sem rekel in DOROTEJI BOZNIK, študentki ortopedagogike ter ženinu ZORANU JELENCU, diplomiranemu psihologu, izročil šopek rdečih nageljnov, ki jih cvetličarka s skrbno roko izbere, kajti leto dni že ve, da so šopki, ki jih vsako soboto poveže z zlatim trakom, namenjeni študentskim parom.

»Med vama je deset let razlike v starosti,« sem omenil. »Vaju to moti?«

»Razlike nisva nikdar čutila,« je rekla letošnja bruculja.

»Pa vseeno, kaj misliš o ženski nečimrnosti?«

»Ni mi lastna...«

»Povejta mi o vašinem prvem rendez-vousu!«

»Poglejte ga,« je rekel ženin in pokazal na pričo. »Bil sem na njegovi poroki in Doroteja je takrat sedela za mizo in kadila. Kajenje sedmošolke mi ni bilo prav nič simpatično in ker sem bil tisti dan precej na korajžji, sem pristopil k dekletcu in mu (ne vem, kako se mi je to posrečilo) izpulil cigareto iz ust...«

»To je bila moja zadnja cigareta,« je prav z zadovoljstvom ugotovila Doroteja. Se naš fotograf, ki se mu je pokvaril fleš, se je zasmeljal...

»Ona pa v jok in kako si kaj takega predrzneš...« je nadaljeval psiholog in naš smeh nepsihološko ocenil. »Stekla je na plano, jaz pa za njo, kajti moral sem se opravičiti in jo potolažiti.«

»Potem pa sem morala jaz njega tolažiti, ko mu je postalo slabo od trdih in tekočih dobrot na ohceti,« je rekla nevesta in ni trenila z očesom. Njen sedanji mož je ostal poražen, vendar ne toliko, da ni zgodbe povedal do konca:

»Prot! jutru sem jo spremljal domov in na poti sem se domenil za prvi sestanek...«

»Torej, tovariši,« je rekla priča, »ugotavljamo, da se je ta ljubezen rodila iz prepira. Se bosta pa zato zdaj imela bolj rada...«

»Kako je pa doma, ko pripravljate ohceto?«

»Bolj so nervozni kot midva...«

»Hvala, pa srečo vama želimo!«

»Na svidenje! Pa ne več v tej dvorani...«

M. T.

Vsi prisotni smo mislili, da je to povedal bolj tako, za informacijo, pa se je za tišino, ki običajno vlada na sestankih, kmala oglasil:

»Predlagam, da temu in temu tovarišu fakultetni odbor napiše pismo, v katerem se mu bomo v imenu študentske organizacije zahvalili za ves trud in prizadevanje, ki ga je pokazal v dveh letih, ko je deloval v organizaciji oziroma v našem fakultetnem odboru...«

Ste za to?«

Bil sem presenečen in pod tem vtisom in idejo predsednika. Vsa leta kar hodim od sestanka na sestanek se še ni pri nas zgodilo kaj podobnega. Če se pa je in da za to ne vemo, je bila taka gesta prav gotovo nekaj redkega, nenavadnega.

Bil sem presenečen in pod tem vtisom tudi pišem tole pismo. Kolikokrat se je že zgodilo, da smo prezrli ljudi, ki so se poslovlili od nas, pa so gotovo mnogo storili za študentsko organizacijo. Središče našega življenja je človek, toda zdi se mi, da ga le prevečkrat pozabljamo... Toda ne sprašujemo se, zakaj ga pozabljamo. Danes lahko ugotovimo, da je fakultetni odbor z veseljem sprejel predlog svojega predsednika, da tovarišu, ki je več let deloval in pomagal graditi in utrjevati našo študentsko organizacijo, pošlje na delovno mesto pismo priznanje kot zahvalo in kot izraz pozornosti. Sedanjega fakultetnega odbora do svojih nekdanjih delovnih tovarišev in sodelavcev.

Mislím, da je poteza fakultetnega odbora, ki sem jo opisal, več kot korektna in v ljudeh in prepričan sem, da bo tudi v listu našla svoje mesto.

Prepričan pa sem še v nekaj: marsikaterega študentskega funkcionarja bi še

bolj angažirali pri delu, če bi se ga včasih spomnili in mu dali vsaj tako, pisмено priznanje.

J. Vetički

Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo

STUDENTSKE NOVINE

V preteklem tednu je izšla skupna izdaja vseh jugoslovanskih študentskih listov pod naslovom Student-ske novine. Skupno izdajo so pripravili v uredništvu beograjskega študentskega lista Student, članke pa so prispevale vse redakcije. Studentske novine so posvečene 20. obletnici brigadirskih akcij in v svečani obliki prinašajo dosežke mladinskih delovnih akcij v dveh desetletjih. Na prvi strani lahko beremo sporočilo predsednika republike tovariša Tita, drugi članki pa prikazujejo napore mladinskih brigad pri izgraditvi našega velikega ponosa – magistrale, ki povezuje najsevernejši del Jugoslavije z Gevgelijo in odpira vrata do Egejskega morja. List prinaša tudi mnoge spomine in utrinke iz brigadirskega življenja na trasi in v mladinskih naseljih. Pravijo, da je teh spominov prišlo v redakcijo Studenja preveč, da bi mogli vse objaviti. Brigadirji so doživeli pri izgradnji avtomobilske ceste in na drugih mladinskih in študentskih akcijah res mnogo lepih trenutkov.